

جمهوری اسلامی ایران

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته تغذیه بالینی

(مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس و نحوه ارزشیابی)

مصوب شصت و سومین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

مورخ ۱۳۹۵/۳/۹

رأی صادره در شصت و سومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۵/۳/۹ در مورد

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته تغذیه بالینی

۱- برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته تغذیه بالینی با اکثریت آراء به تصویب رسید.

۲- برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته تغذیه بالینی از تاریخ ابلاغ قابل اجرا است.

مورد تأیید است

دکتر سیدمنصور رضوی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورد تأیید است

دکتر جمشید حاجتی

دبیر شورای آموزش علوم پایه پزشکی،

بهداشت و تخصصی

مورد تأیید است

دکتر باقر لاریجانی

معاون آموزشی

رأی صادره در شصت و سومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۵/۳/۹ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته تغذیه بالینی صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر سیدحسین هاشمی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و

رئیس شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

بسمه تعالی

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته

تغذیه بالینی

رشته: تغذیه بالینی

دوره: کارشناسی ارشد ناپیوسته

دبیرخانه تخصصی: دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی

شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی در شصت و سومین جلسه مورخ ۱۳۹۵/۳/۹ بر اساس طرح دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته تغذیه بالینی که به تأیید دبیرخانه شورای آموزش علوم پایه پزشکی، بهداشت و تخصصی رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در پنج فصل (مشخصات کلی، برنامه، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه) بشرح پیوست تصویب کرد و مقرر می‌دارد:

۱- برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته تغذیه بالینی از تاریخ ابلاغ برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است.

الف- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره می‌شوند.

ب- موسساتی که با اجازه رسمی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و براساس قوانین، تأسیس می‌شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی می‌باشند.

ج- مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می‌شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

۲- از تاریخ ابلاغ این برنامه کلیه دوره‌های آموزشی و برنامه‌های مشابه مؤسسات در زمینه دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته تغذیه بالینی در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می‌شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می‌توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

۳- مشخصات کلی، برنامه درسی، سرفصل دروس، استانداردها و ارزشیابی برنامه دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته تغذیه بالینی در پنج فصل جهت اجرا ابلاغ می‌شود.

اسامی اعضای کمیته تدوین برنامه آموزشی رشته تغذیه بالینی در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

دانشگاه

نام و نام خانوادگی

علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهیدبهبشتی	• آقای دکتر هادی طبیبی
علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهیدبهبشتی	• خانم دکتر زهرا وحدت شریعت پناهی
علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهیدبهبشتی	• خانم دکتر آزیتا حکمت دوست
علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهیدبهبشتی	• آقای دکتر جواد نصر... زاده
علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهیدبهبشتی	• آقای دکتر مجید حاجی فرجی
علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مشهد	• آقای دکتر عبدالرضا نوروزی
علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران	• آقای دکتر شهرام اجتماعی مهر
علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران	• آقای دکتر سعید حسینی
علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران	• آقای دکتر رایکا جمالی
علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران	• آقای دکتر جواد حسین زاده
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	• آقای دکتر سید عبدالرضا مرتضوی طباطبایی
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	• خانم مریم مراقی

همکاران دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

معاون دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی	آقای دکتر سید عبدالرضا مرتضوی طباطبایی
کارشناس برنامه های آموزشی دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی	خانم مریم مراقی
کارشناس مسئول دبیرخانه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی	خانم راحله دانش نیا

لیست اعضا و مدعوین حاضر در یکمند و شصت و دومین جلسه شورای معین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی

مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۱۱

حاضرین:

- خانم دکتر طاهره چنگیز
- خانم دکتر هستی ثنایی شعار (نماینده معاونت بهداشت)
- آقای دکتر شهرام اجتماعی مهر
- آقای دکتر داود امی
- آقای دکتر محمدحسین پورکافلی
- آقای دکتر جمشید کرمانچی (نماینده معاونت درمان)
- آقای دکتر محمدتقی جغتایی
- آقای دکتر جمشید حاجتی
- آقای دکتر سید علی حسینی
- آقای دکتر احمد خالق نژاد طببری
- آقای دکتر جواد رفیع نژاد (نماینده معاونت تحقیقات و فناوری)
- آقای دکتر عباس منزوی
- آقای دکتر محمدرضا منصور
- آقای دکتر سید منصور رضوی

مدعوین:

- آقای دکتر سید علی کشاورز
- آقای دکتر هادی طبیبی
- آقای دکتر سعید حسینی
- آقای دکتر عبدالرضا نوری
- آقای دکتر محمدرضا صفریان
- آقای دکتر رایکا جمالی
- آقای دکتر سید عبدالرضا مرتضوی طباطبایی

لیست حاضرین شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی در زمان تصویب برنامه آموزشی

رشته تغذیه بالینی در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

- آقای دکتر سید حسن هاشمی
- آقای دکتر باقر لاریجانی
- آقای دکتر رضا ملک زاده
- آقای دکتر محمد حاجی آقاجانی
- آقای دکتر رسول دیناروند
- آقای دکتر علی اکبر سیاری
- آقای دکتر محمد میرزابیگی
- آقای دکتر سید حسن امامی رضوی
- آقای دکتر سعید عسگری
- آقای دکتر حمید اکبری
- آقای دکتر محمد حسین پورکاظمی
- آقای دکتر مهدی تهرانی دوست
- آقای دکتر محمد تقی جغتایی
- آقای دکتر جمشید حاجتی
- آقای دکتر علیرضا زالی
- آقای دکتر علی اکبر حقدوست
- آقای دکتر سید امیر محسن ضیایی
- آقای دکتر حسین کشاورز
- آقای دکتر عباس منزوی
- آقای دکتر محمدرضا صبری
- آقای دکتر فریدون نوحی
- آقای دکتر محمد عبداللہی
- آقای دکتر سید منصور رضوی
- خانم دکتر طاهره چنگیز
- آقای دکتر سید عبدالرضا مرتضوی طباطبایی
- خانم راحله دانش نیا

مقدمه:

یکی از نیازهای اساسی انسان‌ها تغذیه صحیح است و به علت تغذیه ناصحیح و دریافت ناکافی یا بیش از حد مواد مغذی، بروز بیماری‌های غیر واگیر مانند چاقی، لاغری، بیماری‌های قلبی-عروقی-پوکی استخوان-اختلالات غدد درون ریز، انواع سوء تغذیه، اختلالات ایمنی، مشکلات گوارشی-اختلالات متابولیک و زمینه سازی برای بروز سرطانها و نظایر آن تسهیل و تشدید خواهد شد. اهمیت این امر، در زمینه بیماری‌ها دو چندان خواهد شد و بیماران، متناسب با شرایط خود، نیازمند تنظیم رژیم های غذایی مناسب هستند تا در کنار دریافت درمان‌های جاری، از این طریق نیز در جهت بهبودی آنان اقدام شود. این رشته به منظور تحقق این امر ایجاد شده است. کمیته تدوین این برنامه، از نظرات سازنده صاحب نظران در جهت اصلاح و رفع کمبودهای برنامه استقبال خواهد نمود.

عنوان رشته و مقطع به فارسی و انگلیسی:

رشته تغذیه بالینی (Clinical Nutrition) مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته (MSc)

تعریف رشته: رشته تغذیه بالینی شاخه ای از رشته علوم تغذیه است که هدف آن تنظیم رژیم های غذایی مناسب و مشاوره تغذیه ای صحیح به بیماران در بیمارستانها و کلینیک های بیمارستانی می باشد.

شرایط و نحوه پذیرش در دوره:

الف- قبولی در آزمون ورودی که مطابق ضوابط و مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشد.

ب- دارا بودن مدرک کارشناسی در رشته علوم تغذیه

مواد امتحانی و ضرایب آن:

ردیف	مواد امتحانی	ضرایب
۰۱	تغذیه اساسی	۲
۰۲	رژیم درمانی	۲
۰۳	بیوشیمی	۲
۰۴	فیزیولوژی	۲
۰۵	زبان عمومی	۲

* جهت کسب اطلاعات از آخرین تغییرات در مدرک تحصیلی مورد پذیرش و مواد امتحانی و ضرایب آزمون ورودی هر سال تحصیلی، به دفترچه آزمون کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته‌های علوم پزشکی مربوط به آن سال تحصیلی مراجعه شود.

تاریخچه و سیر تکاملی دوره در جهان و ایران:

در خارج از کشور، دوره کارشناسی ارشد تغذیه بالینی و رژیم درمانی در دانشگاه های کشورهای مختلف از جمله آمریکا، کانادا، انگلستان، استرالیا و غیره بیش از ۳۰ سال است که راه اندازی شده است. در ایران مقطع کارشناسی رشته علوم تغذیه در سال ۱۳۴۰، مقطع کارشناسی ارشد در سال ۱۳۵۱ و مقطع دکترا در سال ۱۳۷۴ راه اندازی شده است. علاوه بر رشته علوم تغذیه که در سه مقطع تحصیلی در کشور وجود دارد، همچنین کارشناسی ارشد رشته علوم بهداشتی در تغذیه، کارشناسی ارشد رشته علوم تغذیه در بحران و حوادث غیر مترقبه نیز در کشور ایجاد شده است.

فلسفه (ارزش ها و باورها)

در تدوین این برنامه، بر ارزش های زیر تاکید می شود:

- سلامت محوری و ارتقای سلامت
- ارتقای کیفیت زندگی
- اهمیت دادن به نیازهای تغذیه ای بیماران و تداخل با درمان های جاری
- توجه به عملی و اجرایی بودن رژیم های غذایی پیشنهادی
- توجه به عوارض مکمل های غذایی در بیماریها و اختلالات زمینه ای

دورنما (چشم انداز):

انتظار می رود در ۱۰ سال آینده از طریق تربیت تعداد کافی کارشناسان ارشد تغذیه بالینی بتوان یک سیستم تغذیه بالینی و رژیم درمانی در سطح کشور ایجاد نمود که اولاً" به ارائه رژیم های غذایی مناسب و مشاوره تغذیه صحیح به بیماران اقدام نماید و ثانیاً" از طریق انجام پژوهش های بکر و کاربردی به پیشرفت علم تغذیه بالینی و رژیم درمانی کمک نماید.

رسالت (ماموریت):

رسالت این رشته تربیت دانش آموختگان آگاه و توانمند می باشد که قادر به تنظیم رژیم های غذایی مناسب جهت بیماران مشاوره تغذیه صحیح و انجام پژوهش در زمینه تغذیه بالینی باشند.

جایگاه شغلی دانش آموختگان:

بیمارستان ها، کلینیک ها، مراکز آموزشی و مراکز پژوهشی

نقش های دانش آموختگان در جامعه:

دانش آموختگان این رشته، در نقش های زیر در جامعه انجام وظیفه خواهند نمود:

- ارزیابی و آنالیز وضعیت تغذیه ای بیماران
- تعیین رژیم های غذایی برای بیماران بستری در بیمارستان
- ارائه مشاوره تغذیه ای صحیح به پزشک معالج بیماران و بیماران
- ارزیابی تداخلات غذایی با داروهای تجویزی توسط پزشک معالج بیماران
- آموزش تغذیه به بیماران بستری و سرپایی، مشارکت در آموزش های رده های پائین تر و آموزش به افراد جامعه
- مشارکت در پژوهش های دانشگاهی، واحدها و مراکز تحقیقاتی و پژوهش های ملی
- نظارت فنی بر بخش خدمات غذایی بیمارستان
- مشاوره تغذیه ای در بیمارستان ها بعنوان یکی از اعضای تیم درمانی

توانمندی و مهارت‌های مورد انتظار:

الف: توانمندی‌های عمومی مورد انتظار:

- مهارت‌های ارتباطی-تعامل
- آموزش به بیمار
- پژوهش و نگارش مقالات علمی
- تفکر نقادانه و مهارت‌های حل مسئله
- مهارت‌های مدیریت مبتنی بر شواهد
- مهارت کارگروهی (team working)

ب: توانمندی‌های اختصاصی مورد انتظار:

توانمندی‌های اختصاصی مورد انتظار برای دانش‌آموختگان این مقطع عبارتند از:

- ارزیابی وضعیت تغذیه ای بیماران
- تنظیم رژیم‌های غذایی مناسب برای بیماران
- ارائه مشاوره تغذیه ای صحیح به بیماران
- نحوه پایش رژیم‌های غذایی تجویز شده
- طراحی پروژه تحقیقاتی در زمینه تغذیه بالینی

مهارت‌های عملی مورد انتظار:

- انجام عملی ارزیابی وضعیت تغذیه ای بیماران
- انجام عملی تنظیم رژیم‌های غذایی مناسب برای بیماران
- انجام عملی ارائه مشاوره تغذیه ای صحیح به بیماران
- پایش عملی رژیم‌های غذایی تجویز شده

راهبردهای آموزشی:

این برنامه بر راهبردهای زیر استوار است:

آموزش توأم دانشجو و استاد محور
آموزش مبتنی بر نیاز بیماران در بیمارستان
آموزش مبتنی بر حل مسئله

روش‌ها و فنون آموزشی:

در این دوره، عمدتاً از روش‌ها و فنون آموزشی زیر بهره گرفته خواهد شد:

- انواع کنفرانس و سمینار
- بحث در گروه‌های کوچک - کارگاه‌های آموزشی - ژورنال کلاب - Case presentation
- آموزش در کلینیک تغذیه
- شرکت در راند های بالینی و bed side

انتظارات اخلاقی از فراگیران

انتظار می‌رود که فراگیران:

- منشور حقوقی (۱) بیماران را دقیقاً رعایت نمایند.
  - مقررات مرتبط با حفاظت و ایمنی (Safety) غذا، کارکنان و محیط آموزش کار را دقیقاً رعایت نمایند. این مقررات توسط گروه آموزشی تدوین و در اختیار فراگیران قرار داده خواهد شد.
  - مقررات مرتبط با Dress Code (۲) را رعایت نمایند.
  - از منابع و تجهیزاتی که تحت هر شرایط با آن کار می‌کنند، محافظت نمایند.
  - به استادان، کارکنان، هم‌دوره‌ها و فراگیران دیگر احترام بگذارند و در ایجاد جو صمیمی و احترام‌آمیز در محیط کار مشارکت نمایند.
  - در نقد برنامه‌ها، ملاحظات اخلاق اجتماعی و حرفه‌ای را رعایت کنند.
  - در انجام پژوهش‌های مربوط به رشته، نکات اخلاق پژوهش را رعایت نمایند.
- موارد ۲،۲،۱ در بخش ضمایم این برنامه آورده شده‌اند.

ارزیابی فراگیر:

الف- روش ارزیابی:

دانشجویان با روش‌های کتبی و شفاهی ارزیابی خواهند شد. همچنین از روش‌های زیر نیز در ارزیابی کارآموزی و کارورزی استفاده می‌شود:

- آزمون آسکی (OSCE)

- روش Case presentation

- ارزیابی ۳۶۰ درجه

- روش Log-book

ب- دفعات ارزیابی:

۲ بار (در میان ترم و پایان ترم)

فصل دوم

(حداقل نیازهای برنامه)

ترکیب گروه آموزشی مجری برنامه:

الف- گروه آموزشی مجری از اعضاء هیئت علمی با ترکیب زیر تشکیل می شود:

دانشگاه های اجرا کننده دوره کارشناسی ارشد تغذیه بالینی بایستی دارای گروه آموزشی تغذیه با شرایط مذکور در آئین نامه های مربوطه باشند. علاوه بر آن، برای این دوره نیز ۳ نفر عضو هیئت علمی تمام وقت دارای مدرک دکترای تغذیه بالینی یا علوم تغذیه لازم می باشد.

گروه های آموزشی پشتیبان:

گروه فارماکولوژی

گروه بیماریهای داخلی(جنرال-گوارش-غدد-قلب و عروق و ...)

گروه بیماری های کودکان

گروه های مرتبط با مراقبت ویژه

گروه آمار

کارکنان آموزش دیده مورد نیاز (دارای مهارت فنی مشخص) برای اجرای برنامه:
کارشناس تغذیه

فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز:

- کلاسهای درسی
- سالن کنفرانس
- اتاق استادان
- اینترنت با سرعت کافی
- کتابخانه
- بایگانی آموزش
- وب سایت آموزشی اختصاصی گروه آموزشی
- اتاق رایانه
- ترجیحا" داشتن Clean room

فضاها و عرصه های اختصاصی مورد نیاز:

- واحد تغذیه بیمارستانهای آموزشی
- اتاق اساتید و دانشجویان در بیمارستان آموزشی

جمعیتها یا نمونه های مورد نیاز:

- بیماران بستری و سرپایی

تجهیزات اختصاصی سرمایه ای مورد نیاز:

- ترازوی ویلچری
- ترازوی باسکولی معمولی
- دستگاه اندازه گیری ترکیب بدن
- دستگاه کالریمتری غیر مستقیم
- پمپ تغذیه انترال

فصل سوم

مشخصات دوره و دروس برنامه آموزشی رشته تغذیه بالینی در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

مشخصات دوره:

۱- نام دوره: کارشناسی ارشد ناپیوسته تغذیه بالینی (MS in Clinical Nutrition)

۲- طول دوره و ساختار آن: طول دوره و ساختار نظام آموزشی این رشته مطابق با آئین نامه آموزشی مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته و مصوب شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی می باشد.

۳- تعداد کل واحد های درسی:

تعداد واحدهای درسی در این دوره ۳۲ واحد است که به شرح زیر می‌باشد:

۲۸ واحد

دروس اختصاصی اجباری (Core)

۴ واحد

پایان‌نامه

۳۲ واحد

جمع کل

جدول الف - دروس کمبود جبرانی برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته تغذیه بالینی

پیشنیاز یا همزمان	تعداد ساعت				تعداد واحد				نام درس	کد درس
	جمع	کارآموزی	عملی	نظری	جمع	کارآموزی	عملی	نظری		
----	۲۶	-	۱۷	۹	۱	-	۰/۵	۰/۵	سیستم های اطلاع رسانی پزشکی*	۰۱
----	۵۱	-	-	۵۱	۲	-	-	۲	تغذیه اساسی (۱)	۰۲
----	۵۱	-	-	۵۱	۳	-	-	۲	تغذیه اساسی (۲)	۰۳
----	۱۷	-	-	۱۷	۱	-	-	۱	اصول تنظیم برنامه های غذایی	۰۴
----	۸۵	۵۱	-	۳۴	۲	۱	-	۲	مدیریت خدمات غذایی	۰۵
----	۳۴	-	-	۳۴	۲	-	-	۲	اصول آموزش و مشاوره تغذیه	۰۶
								۱۲	جمع	

دانشجویان کارشناسی ارشد ناپیوسته موظف هستند با تشخیص گروه آموزشی و تأیید شورای تحصیلات تکمیلی دانشگاه تعدادی از دروس کمبود جبرانی (جدول الف) را بگذرانند.
* گذراندن این درس برای همه دانشجویانی که قبلاً آن را گذرانیده اند الزامی می باشد.

جدول ب- دروس اختصاصی اجباری (Core) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته تغذیه بالینی

پیش نیاز یا همزمان	تعداد ساعت				تعداد واحد				نام درس	کد درس
	جمع	کارورزی	کارآموزی	نظری	جمع	کارورزی	کارآموزی	نظری		
---	۲۶	-	-	۲۶	۱/۵	-	-	۱/۵	آمار حیاتی پیشرفته	۰۷
---	۲۶	-	-	۲۶	۱/۵	-	-	۱/۵	روش تحقیق در علوم تغذیه	۰۸
---	۱۷	-	-	۱۷	۱	-	-	۱	پاتوفیزیولوژی بیماری های غدد درون ریز	۰۹
---	۱۷	-	-	۱۷	۱	-	-	۱	پاتوفیزیولوژی بیماری های قلب و عروق	۱۰
---	۱۷	-	-	۱۷	۱	-	-	۱	پاتوفیزیولوژی بیماری های گوارش	۱۱
---	۱۷	-	-	۱۷	۱	-	-	۱	پاتوفیزیولوژی بیماری های کلیه	۱۲
---	۲۴	-	-	۲۴	۲	-	-	۲	فارماکولوژی	۱۳
---	۸۵	-	۵۱	۳۴	۳	-	۱	۲	تغذیه بالینی و رژیم درمانی کاربردی ۱	۱۴
۱۳، ۱۴	۸۵	-	۵۱	۳۴	۲	-	۱	۲	تغذیه بالینی و رژیم درمانی کاربردی ۲	۱۵
۱۵	۸۵	-	۵۱	۳۴	۲	-	۱	۲	تغذیه بالینی و رژیم درمانی کاربردی ۳	۱۶
۰۸	۱۷	-	-	۱۷	۱	-	-	۱	سمینار تغذیه بالینی و رژیم درمانی	۱۷
۱۴، ۱۵، ۱۶	۶۱۲	۶۸	-	-	۹	۹	-	-	کارورزی تغذیه بالینی و رژیم درمانی	۱۸
								۴	پایان نامه	۱۹
								۲۲	جمع	

عنوان کارگاههای آموزشی مورد نیاز دوره:

- کارگاه Endnote

کد درس: ۰۱

نام درس: سیستم‌های اطلاع‌رسانی پزشکی

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد (۰/۵ واحد نظری - ۰/۵ واحد عملی)

نوع واحد: (نظری - عملی)

هدف کلی درس:

در پایان این درس انتظار می‌رود دانشجویان اجزاء مختلف یک رایانه شخصی و عملکرد آنها را بشناسد و بتواند از اینترنت و بانک‌های اطلاعاتی مهم استفاده نماید.

شرح درس:

این واحد مبنای آشنایی دانشجویان با رایانه‌های شخصی، سیستم‌عامل ویندوز، بانک‌های اطلاعاتی مهم، نرم‌افزارهای مرتبط با رشته تحصیلی و موتورهای جستجوی مهم در اینترنت می‌باشد.

رئوس مطالب: (۹ ساعت نظری)

- شناخت اجزاء مختلف سخت‌افزاری رایانه شخصی و لوازم جانبی آن
- کارکرد و اهمیت هر یک از اجزاء سخت‌افزاری و لوازم جانبی آن
- آشنایی با تاریخچه‌ای از سیستم‌های عامل پیشرفته خصوصاً ویندوز
- قابلیت و ویژگیهای سیستم‌عامل ویندوز
- نحوه نصب و راه‌اندازی سیستم‌عامل ویندوز و نحوه تنظیمات مربوطه
- آشنایی با برنامه‌های کاربردی مهم ویندوز
- معرفی مفاهیم و ترمینولوژی اطلاع‌رسانی
- آشنایی با نرم‌افزارهای مورد استفاده در رشته تحصیلی و نحوه استفاده از آنها
- آشنایی با بانک‌های اطلاعاتی نظیر Medline و غیره و نحوه جستجو در آنها
- آشنایی با مجلات و کتب الکترونیکی و روشهای جستجو در آنها
- آشنایی با نحوه کار اینترنت و موتورهای جستجوی مهم آن بویژه موتورهای جستجوگر علمی فارسی نظیر SID و Mediran
- آشنایی با نرم‌افزار Endnote و نحوه استفاده از آن

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت عملی)

منابع اطلاع‌رسانی پزشکی در محیط وب

- معرفی انواع منابع اطلاع‌رسانی و طبقه‌بندی آنها
- معرفی ویژگیهای یک مجله الکترونیک و نحوه جستجو و بازیابی مقالات آن
- معرفی اصطلاح نامه پزشکی MeSH (چاپی و الکترونیکی) برای یافتن و انتخاب کلید واژه تحقیق
- معرفی پایگاه‌های اطلاعاتی و مجلات الکترونیک
- (مانند OVID, Blackwell Synergy, Web of Knowledge, Science Direct, Scopus, SID, Google Scholar, Web of Science, Medline, PubMed, Cochrane)
- راه‌اندازی اطلاع‌رسانی موردی (مانند alert)

- برخی معیارهای علم سنجی

۱- Impact Factor -۲ H-index

-آشنایی با یک نرم افزار مدیریت مراجع

End Note یا Reference Manager

منابع اصلی درس:

1- H.U Prokosoch T. Dudeck, Design & Development Characteristics. Amsterdam: Elsevier. Last Edition

شیوه ارزشیابی دانشجوی:

- آزمون کتبی

- آزمون عملی

کد درس: ۰۲

نام درس: تغذیه اساسی (۱)
پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد
تعداد واحد: ۳ واحد
نوع واحد: نظری
هدف کلی درس:

در پایان این دوره انتظار می‌رود دانشجو بتواند اصول تغذیه ای کربوهیدرات، فیبر، چربی، پروتئین، انرژی و ترکیب بدن را بیان نماید.

شرح درس:

این درس مبنای ورود به علم تغذیه با شناخت دقیق و کاربردی کربوهیدرات، فیبر، چربی، پروتئین، انرژی و ترکیب بدن می‌باشد.

رئوس مطالب: (۵۱ ساعت نظری)

- تعاریف و کلیاتی در مورد علم تغذیه، مفاهیم کلیدی در مورد مواد مغذی کلان
- مختصری در مورد بیوشیمی کربوهیدراتها، انواع، اهمیت و نقش تغذیه‌ای هر یک در رژیم غذایی، شیرین کننده های جانشین کربوهیدرات ها ، فیبرهای غذایی و اهمیت آن در رژیم غذایی، متابولیسم کربوهیدراتها (هضم، جذب، انتقال، ذخیره)
- کنترل هورمونی متابولیسم کربوهیدراتها، منابع غذایی، اثرات آنها در بهداشت دهان و دندان و بیماریهای قلبی عروقی، مختصری درباره اختلال در متابولیسم کربوهیدرات ها
- مختصری درباره بیوشیمی پروتئینها، انواع، اهمیت و نقش تغذیه ای آنها، طبقه‌بندی اسیدهای آمینه، شاخص های کیفیت پروتئین، هضم، جذب، متابولیسم و عوامل مؤثر بر مصرف آنها، تعادل ازت، میزان نیاز به پروتئین در گروههای سنی و حالات فیزیولوژیکی مختلف، منابع غذایی، چگونگی تعیین نیاز به پروتئین، اختلالات متابولیکی اسیدهای آمینه و اختلالات ناشی از کمبود پروتئین
- انواع چربیها (تری گلیسریدها، فسفولیپیدها، استروئیدها و ...) و نقش آنها در بدن، اسیدهای چرب و منابع غذایی آنها، متابولیسم چربیها (هضم، جذب، انتقال، ذخیره، دفع)، مقادیر مورد نیاز به اسیدهای چرب ضروری، عوارض مربوط به کمبود اسیدهای چرب ضروری و اختلالات مربوط به مصرف چربیها در بدن
- روشهای مورد استفاده در تعیین ترکیب بدن و اثرات تغذیه، فعالیت بدنی، رشد و افزایش سن بر آن
- اجزای تشکیل دهنده انرژی مصرفی بدن، عوامل مؤثر بر آنها و روشهای اندازه‌گیری هر یک از آنها
- تعریف واحد انرژی و اندازه‌گیری انرژی غذاها، مقادیر توصیه شده انرژی در دورانهای مختلف زندگی، تعادل انرژی و عوامل مؤثر بر آن.

منابع اصلی درس:

- 1- Mahan L K and Escott-Stump S. Krause's Food, Nutrition & Diet Therapy. Philadelphia: WB. Saunders. Last Edition
- 2- Shils ME, Olson JA, Shike M, Ross AC. Modern Nutrition in Health & Disease. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins. Last Edition
- 3- Garrow JS, James WPT, Ralph A, Human Nutrition & Dietetics. Churchill Livingstone. Last Edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- آزمونهای کتبی میان ترم و نهایی
- فعالیت کلاسی

کد درس: ۰۳

نام درس: تغذیه اساسی (۲)

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۳ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

در پایان این دوره انتظار می‌رود دانشجو بتواند اصول تغذیه‌ای ویتامینها، مواد معدنی و آب را بیان کند.

شرح درس:

این واحد به عنوان بخشی از اصول علوم تغذیه، مبنای آشنایی دانشجویان با اهمیت تغذیه ای ویتامینها، مواد معدنی و آب می باشد.

رئوس مطالب: (۵۱ ساعت نظری)

- تقسیم بندی، اهمیت و تاریخچه ویتامینها

- نقش حیاتی، هضم و جذب، زیست فراهمی، متابولیسم، عوامل مؤثر در کمبود و عوارض ناشی از آن، مسمومیت‌زایی، مقادیر مورد نیاز روزانه و منابع غذایی ویتامینهای محلول در آب

- نقش حیاتی، هضم و جذب، زیست فراهمی، متابولیسم، عوامل مؤثر در کمبود و عوارض ناشی از آن، مسمومیت‌زایی، مقادیر مورد نیاز روزانه و منابع غذایی ویتامینهای محلول در چربی

- تعریف و اهمیت شبه ویتامین ها و آنتی ویتامین ها

- نقش حیاتی، هضم و جذب، زیست فراهمی، متابولیسم، عوامل مؤثر در کمبود و عوارض ناشی از آن، مسمومیت‌زایی، مقادیر مورد نیاز روزانه و منابع غذایی مواد معدنی کلان

- نقش حیاتی، هضم و جذب، زیست فراهمی، متابولیسم، عوامل مؤثر در کمبود و عوارض ناشی از آن، مسمومیت‌زایی، مقادیر مورد نیاز روزانه و منابع غذایی مواد معدنی خرد

- نقش حیاتی، هضم و جذب، زیست فراهمی، متابولیسم، عوامل مؤثر در کمبود و عوارض ناشی از آن، مسمومیت‌زایی، مقادیر مورد نیاز روزانه و منابع غذایی عناصر بسیار کمیاب

- نقش حیاتی آب، توزیع و تعادل آب در بدن، دهیدراتاسیون و مسمومیت با آب

منابع اصلی درس:

1- Mahan L K and Escott-Stump S. Krause's Food, Nutrition & Diet Therapy. Philadelphia:

WB. Saunders Company. Last Edition

2- Shils ME, Olson JA, Shike M, Ross AC. Modern Nutrition in Health & Disease.

Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins. Last Edition

3- Garrow JS, James WPT, Ralph A, Human Nutrition & Dietetics. Churchill Livingstone. Last Edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- آزمونهای کتبی میان ترم و نهایی

- فعالیت کلاسی

کد درس: ۰۴

نام درس: اصول تنظیم برنامه‌های غذایی

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

در پایان این درس انتظار می‌رود دانشجو بتواند برنامه غذایی صحیح را با توجه به نیازهای غذایی، شرایط اجتماعی - اقتصادی، عادات و فرهنگ غذایی برای هر فرد یا گروه مشخص، طراحی و تنظیم کند.

شرح درس:

این درس مبنای آشنایی دانشجویان با نحوه تنظیم برنامه‌های غذایی جهت ارائه خدمات تغذیه ای می باشد.

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

- اصول برنامه‌ریزی غذایی
- راهنماهای غذایی (Dietary Guidelines) و گروههای غذایی (Food Groups)
- روشهای محاسبه انرژی پایه و کل انرژی مورد نیاز
- فهرست جانشینی
- دریافت های رژیمی استاندارد (Dietary Reference Intakes)، اجزاء آن و چگونگی بکارگیری آن در رژیم غذایی
- نیازهای تغذیه‌ای هر یک از گروههای سنی - جنسی با توجه به شرایط فیزیولوژیک و فعالیت بدنی
- شاخص های کفایت و تنوع رژیم غذایی
- جداول ترکیبات غذایی
- برچسب گذاری مواد غذایی (Food Labeling)
- نحوه تنظیم رژیم غذایی برای یک فرد سالم

منابع اصلی درس:

۱- میرمیران پ، اصول تنظیم برنامه‌های غذایی. تهران: بنیاد امور بیماریهای خاص. آخرین چاپ

2- Mahan. LK, Escott-Stump S. Kraus's Food, Nutrition and Diet Therapy. Philadelphia :WB. Sounder. Last Edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- آزمون کتبی پایان ترم
- فعالیتهای کلاسی

کد درس: ۰۵

نام درس: مدیریت خدمات غذایی

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۳ واحد (۲ واحد نظری - ۱ واحد کارآموزی)

نوع واحد: (نظری - کارآموزی)

هدف کلی درس:

در پایان این درس انتظار می‌رود دانشجو بتواند برنامه‌های خدمات غذایی را در مراکز مختلف برنامه‌ریزی، تهیه و توزیع غذا برای گروه‌های مختلف سازماندهی، برنامه‌ریزی و هدایت کند.

شرح درس:

این درس مبنای آشنایی دانشجویان با مدیریت و برنامه‌ریزی تهیه و توزیع غذا و تأمین کیفیت آن در مراکز خدمات غذایی گروهی می‌باشد.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- اصول و انواع سیستم‌ها و زیرسیستم‌های خدمات غذایی بویژه خدمات غذا دهی گروهی و آموزش عملی آن
- نحوه برنامه‌ریزی و تهیه منوی غذایی و آموزش عملی آن
- سازماندهی، برنامه‌ریزی و نظارت بر تهیه و توزیع غذا (شامل خرید، انبارداری، نحوه تهیه غذا و کیفیت آن، و روشهای توزیع غذا) و آموزش عملی آن
- اصول و استانداردهای ملی و بین‌المللی بهداشت و ایمنی کارکنان، محیط و تجهیزات و آموزش عملی آن
- اصول مدیریت نیروی انسانی و آموزش عملی آن
- تنظیم بودجه و گزارشهای مالی و آموزش عملی آن
- اصول طراحی ساختمان و آرایش اجزای داخلی مراکز خدمات غذایی گروهی و آموزش عملی آن

رئوس مطالب: (۵۱ ساعت کارآموزی)

آموزش عملی رئوس مطالب فوق الذکر در طی کارآموزی

منابع اصلی درس:

1. West BB, Wood L. Food Service in Institutions. New York: Macmillan Publishing Company. Last Edition
2. Splaver B. Successful Catering. New York: Reinhold Last Edition.

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- آزمون کتبی
- گزارش کارآموزی انجام شده در بیمارستان

کد درس: ۰۶

نام درس: اصول آموزش و مشاوره تغذیه

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

در پایان این درس انتظار می‌رود دانشجویان با روشهای مختلف آموزش و مشاوره تغذیه آشنا شده و یک برنامه آموزشی مناسب را طراحی و اجرا نمایند.

شرح درس:

این درس مبنای آشنایی دانشجویان جهت طراحی برنامه‌های آموزشی تغذیه و پیامهای تغذیه‌ای، و بحث کردن و بکار بردن استراتژیهای مشاوره و آموزش تغذیه و روشهای ارزشیابی برنامه‌ها و منابع آموزشی می‌باشد.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- نظریه‌های یادگیری و مدل‌های رفتار و تغییر رفتار و کاربرد آنها در آموزش تغذیه
- مهارتهای برقراری ارتباط (مهارتهای ارتباط کلامی، نوشتاری و غیر کلامی)
- انواع مشاوره، مراحل مشاوره، اجزاء مشاوره تغذیه‌ای
- اصول طراحی و اجرای برنامه‌ها و پیامهای آموزش تغذیه
- روشهای ارزشیابی برنامه‌ها و پیامهای آموزش تغذیه
- روشهای تهیه و ارزشیابی مواد آموزشی
- کاربرد رسانه‌های گروهی و نحوه کار با آنها در ارتقاء سلامت تغذیه‌ای
- انواع مصاحبه، شرایط مصاحبه، بخشهای مصاحبه
- تدوین و اجرای یک برنامه آموزشی برای تغییر رفتار گروه هدف در ارتباط با یک مشکل تغذیه‌ای رایج در آن گروه.

منابع اصلی درس:

- 1- Bauer K, Sokolik C. Basic Nutrition Counseling: Skill Development. Belmont: Wadsworth/Thomson Learning. Last Edition
- 2- Curry KR, Jaffe A. Nutrition Counseling & Communication Skills. Philadelphia: W.B. Saunders. Last Edition
- 3- Gable J. Counselling Skills for Dietitians. Oxford: Blackwell. Last Edition

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- امتحان کتبی پایان ترم
- فعالیت‌های کلاسی

کد درس: ۰۷

نام درس: آمار حیاتی پیشرفته
پیش نیاز یا همزمان: ندارد
تعداد واحد: ۱/۵ واحد
نوع واحد: نظری
هدف کلی درس:

در پایان این واحد انتظار می‌رود دانشجو قادر باشد روشهای آماری مختلف را در تجزیه و تحلیل آماری داده‌های حاصل از تحقیقات با استفاده از نرم افزارهای آماری بکار گیرد.

شرح درس:

این درس مبنای آشنایی کارشناسان ارشد تغذیه بالینی و رژیم درمانی به عنوان محقق با انواع آزمون‌های آماری جهت تجزیه و تحلیل آماری داده‌های حاصل از تحقیقات با استفاده از نرم افزارهای آماری می‌باشد.

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- مروری بر شاخصهای مرکزی (شامل میانگین، میانه، مد یا نما) و شاخص‌های پراکندگی (شامل طول میدان تغییرات، میانگین انحرافات، واریانس و انحراف معیار)، مفاهیم احتمال، توزیع‌های دو جمله‌ای و توزیع نرمال، برآورد فاصله‌ای

برای میانگین و نسبت جامعه و مفاهیم آزمون فرضیه و انواع خطاها

- مروری بر آزمون مقایسه میانگین در دو جامعه مستقل، آزمون مقایسه میانگین در نمونه‌های زوجی و آزمون مقایسه نسبت در دو جامعه مستقل و استفاده از نرم افزار SPSS جهت انجام آنها

- آزمون رابطه بین متغیرهای کیفی (کای - دو)، آزمون ضریب همبستگی و رگرسیون خطی ساده و چند متغیره و همچنین آزمون رگرسیون لجستیک و استفاده از نرم افزار SPSS جهت انجام آنها

- آزمون آنالیز واریانس یک طرفه، آنالیز واریانس برای داده‌های تکراری، آنالیز کوواریانس و تحلیل عاملی (Factor Analysis) و استفاده از نرم افزار SPSS جهت انجام آنها

- آزمون تطابق توزیع متغیرهای کمی با توزیع نرمال و استفاده از نرم افزار SPSS جهت انجام آنها

- آزمونهای ناپارامتری شامل من ویتنی، ویلکاکسون، مک نمار، فریدمن، کروسکال والیس و ضریب همبستگی اسپیرمن و استفاده از نرم افزار SPSS جهت انجام آنها

منابع اصلی درس:

- 1-Rosner B. Fundamentals of Biostatistics. Belmont: Duxbury Press. Last Edition
- 2- Norman GR, Streiner DL. Biostatistics: The Bare Essentials. Baltimore: Mosby. Last Edition
- 3- Munro BH. Statistical Methods for Health Care Research. Philadelphia: Lippincott. Last Edition
- 4- Dunn OJ, Clark VA. Applied Statistics: Analysis of Variance and Regression. New York: John Wiley & Sons. Last Edition
- 5- Winer BJ, Brown DR, Michels KM. Statistical Principles in Experimental Design. New York: McGraw-Hill. Last Edition
- 6- Siegel S, Castellan NJ. Nonparametric Statistics for the Behavioral Sciences. New York: McGraw-Hill. Last Edition

۷- محمد ک، ملک افصلی ح، نهاپتیان و. روشهای آماری و شاخص‌های بهداشتی. تهران. آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- امتحان پایان ترم (به صورت کتبی)
- فعالیت‌های کلاسی (از جمله تفسیر بخش آنالیز آماری مقالات تحقیقی)

کد درس: ۰۸

نام درس: روش تحقیق در علوم تغذیه

پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱/۵ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

در پایان این واحد انتظار می‌رود دانشجو انواع مطالعات اپیدمیولوژیک را توضیح دهد و قادر باشد یک پروپوزال تحقیقاتی (Research Proposal) تهیه نماید.

شرح درس:

این درس مبنای آشنایی کارشناسان ارشد تغذیه بالینی و رژیم درمانی به عنوان یک محقق با انواع مطالعات اپیدمیولوژیک و طراحی پروپوزال‌های تحقیقاتی می‌باشد.

رئوس مطالب: (۲۶ ساعت نظری)

- مروری بر نحوه انتخاب موضوع تحقیق و اجزای مختلف یک پروپوزال تحقیقاتی شامل عنوان تحقیق، بیان مسئله، تعریف عملی واژه‌ها، مروری بر مطالعات پیشین، سوالات تحقیق، اهداف و فرضیات تحقیق، متغیرهای تحقیق، نوع مطالعه، حجم نمونه، روش نمونه‌گیری، روش‌های جمع‌آوری داده‌ها و اجرای مطالعه، تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها، ملاحظات اخلاقی، تنظیم جداول زمان بندی و بودجه، منابع و پیوست‌ها و همچنین تدوین یک پروپوزال تحقیقاتی
- انواع مطالعات شامل مطالعات موردی، مطالعات بر پایه داده‌های موجود، مطالعات مقطعی، مطالعات مورد-شاهدی، مطالعات کوهورت و مطالعات مداخله‌ای و نحوه طراحی پروپوزال تحقیقاتی برای هر یک از آنها
- نحوه نوشتن گزارش پایانی یک طرح تحقیقاتی، پایان‌نامه و همچنین نحوه مقاله‌نویسی

منابع اصلی درس:

1-Hulley SB, Cummings SR, Browner WS, Grady D, Hearst N, Newman TB. Designing Clinical Research: An Epidemiologic approach. Philadelphia: lippincott Williams & wilkins. Last Edition

2-Varkevisser CM, Pathmanathan I, Brownlee A. Designing and Conducting Health Systems Research Projects. Part I: Proposal Development and Fieldwork. Ottawa: International Development Research Centre. Last Edition

3-Varkevisser CM, Pathmanathan I, Brownlee A. Designing and Conducting Health Systems Research Projects. Part II: Data Analysis and Report Writing. Ottawa: International Development Research Centre. Last Edition

4-Margetts BM, Nelson M. Design Concepts in Nutritional Epidemiology. Oxford: Oxford University Press. Last Edition

5- Willett W. Nutritional Epidemiology. New York: Oxford University Press. Last Edition

۶- گروه مؤلفین سازمان بهداشت جهانی. تحقیق در سیستم‌های بهداشتی. آخرین چاپ

۷- دفتر منطقه‌ای غرب اقیانوس آرام. سازمان بهداشت جهانی. راهنمای آموزش روش‌شناسی پژوهش در بهداشت. آخرین چاپ تهران: انتشارات معاونت پژوهشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. آخرین چاپ

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- امتحان کتبی پایان ترم

- تدوین یک پروپوزال تحقیقاتی

کد درس: ۰۹

نام درس: پاتوفیزیولوژی بیماری های غدد درون ریز

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

در پایان این درس انتظار می‌رود دانشجو قادر باشد علل بوجود آورنده بیماری، مکانیسم ایجاد بیماری، نشانه شناسی (Semiology)، ویژگی های بالینی و عوارض، ویژگی های آزمایشگاهی و آشنایی با تفسیر آنها، روشهای تشخیص بیماری و نحوه درمان آن را در مورد بیماری های غدد درون ریز بیان نماید.

شرح درس:

این درس مبنای شناخت علل بوجود آورنده بیماری، مکانیسم ایجاد بیماری، ویژگی های بالینی و عوارض، ویژگی های آزمایشگاهی و آشنایی با تفسیر آنها، روشهای تشخیص بیماری و نحوه درمان در مورد بیماری های غدد درون ریز می باشد که جهت انجام رژیم درمانی در زمینه بیماری های غدد درون ریز ضروری می باشد.

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

- علل بوجود آورنده، مکانیسم ایجاد، ویژگی های بالینی و عوارض، ویژگی های آزمایشگاهی و آشنایی با تفسیر آنها، روشهای تشخیص و نحوه درمان دیابت نوع ۱، دیابت نوع ۲، گاستروپارزی دیابتی، دیابت بارداری، هیپوگلیسمی، سندرم متابولیک و همچنین اختلالات استخوانی (شامل راشیتیزم، استئومالاسی و استئوپروز) در بزرگسالان و کودکان

- علل بوجود آورنده، مکانیسم ایجاد، ویژگی های بالینی، ویژگی های آزمایشگاهی و آشنایی با تفسیر آنها، روشهای تشخیص و نحوه درمان سندرم تخمدان پلی کیستیک، اختلالات ناشی از ترشح هورمون های بخش قشری غدد فوق کلیه (بیماری آدیسون، سندرم کوشینگ)، اختلالات ناشی از ترشح هورمون رشد، اختلالات ناشی از ترشح هورمون های غده تیروئید، فئوکروموسیتوم، دیابت بی مزه، سندرم ترشح زیاد هورمون آنتی دیورتیک، اختلالات ناشی از غدد پاراتیروئید در بزرگسالان و کودکان

منابع اصلی درس:

- 1-McPhee SJ, Ganong WF. Pathophysiology of Disease: An Introduction to Clinical Medicine. New York: Lange Medical Books/McGraw-Hill. Last Edition
- 2-Port CM. Pathophysiology: Concepts of Altered Health. Philadelphia: lippincott Williams & Wilkins. Last Edition
- 3- Kasper DL, Braunwald E, Fauci AS, Hauser SL, Longo DL, Jameson JL. Harrison's Principles of Internal Medicine. New York: McGraw-Hill. Last Edition
- 4- Kliegman R, Behrman RE, Nelson WE, Jenson HB. Nelson Textbook of Pediatrics. Philadelphia: Saunders. Last Edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- امتحان کتبی پایان ترم

کد درس: ۱۰

نام درس: پاتوفیزیولوژی بیماری های قلب و عروق

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

در پایان این درس انتظار می‌رود دانشجو قادر باشد علل بوجود آورنده بیماری، مکانیسم ایجاد بیماری، نشانه شناسی (Semiology)، ویژگی های بالینی و عوارض، ویژگی های آزمایشگاهی و آشنایی با تفسیر آنها، روشهای تشخیص بیماری و نحوه درمان آن را در مورد بیماری های قلبی - عروقی بیان نماید.

شرح درس:

این درس مبنای شناخت علل بوجود آورنده بیماری، مکانیسم ایجاد بیماری، ویژگی های بالینی و عوارض، ویژگی های آزمایشگاهی و آشنایی با تفسیر آنها، روشهای تشخیص بیماری و نحوه درمان در مورد بیماری های قلبی - عروقی می باشد که جهت انجام رژیم درمانی در زمینه بیماری های قلبی - عروقی ضروری می باشد.

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

- علل بوجود آورنده، مکانیسم ایجاد، ویژگی های بالینی و عوارض، ویژگی های آزمایشگاهی و آشنایی با تفسیر آنها، روشهای تشخیص و نحوه درمان ناهنجاریهای لیپیدی، پر فشاری خون، سندرم های کرونری حاد (انفارکتوس میوکارد، آنژین صدری ناپایدار و ...)، نارسایی قلبی، کاردیومیوپاتی و بیماریهای عروق محیطی در بزرگسالان و کودکان

منابع اصلی درس:

- 1-McPhee SJ, Ganong WF. Pathophysiology of Disease: An Introduction to Clinical Medicine. New York: Lange Medical Books/McGraw-Hill. Last Edition
- 2-Port CM. Pathophysiology: Concepts of Altered Health. Philadelphia: lippincott Williams & Wilkins. Last Edition
- 3- Kasper DL, Braunwald E, Fauci AS, Hauser SL, Longo DL, Jameson JL. Harrison's Principles of Internal Medicine. New York: McGraw-Hill. Last Edition
- 4- Kliegman R, Behrman RE, Nelson WE, Jenson HB. Nelson Textbook of Pediatrics. Philadelphia: Saunders. Last Edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- امتحان کتبی پایان ترم

کد درس: ۱۱

نام درس: پاتوفیزیولوژی بیماری های گوارش

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

در پایان این درس انتظار می‌رود دانشجو قادر باشد علل بوجود آورنده بیماری، مکانیسم ایجاد بیماری، نشانه شناسی (Semiology)، ویژگی های بالینی عوارض، ویژگی های آزمایشگاهی و آشنایی با تفسیر آنها، روشهای تشخیص بیماری و نحوه درمان آن را در مورد بیماریهای لوله گوارش، کبد و پانکراس بیان نماید.
شرح درس:

این درس مبنای شناخت علل بوجود آورنده بیماری، مکانیسم ایجاد بیماری، ویژگی های بالینی و عوارض، ویژگی های آزمایشگاهی و آشنایی با تفسیر آنها، روشهای تشخیص بیماری و نحوه درمان در مورد بیماریهای لوله گوارش، کبد و پانکراس می باشد که جهت انجام رژیم درمانی در زمینه بیماریهای لوله گوارش، کبد و پانکراس ضروری می باشد.
رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

- علل بوجود آورنده، مکانیسم ایجاد، ویژگی های بالینی و عوارض، ویژگی های آزمایشگاهی و آشنایی با تفسیر آنها، روشهای تشخیص و نحوه درمان تهوع، استفراغ، خشکی دهان، طعم بد دهان، التهاب مری ناشی از برگشت اسید معده (GERD)، دیسفاژی ها (آشالازی، تنگی مری و.....)، سرطان مری، سؤهاضمه، اولسرهای پپتیک (زخم معده و دوازدهه)، سرطان معده، گاسترکتومی و عوارض آن، یبوست، اسهال (استئاتوره و سندروم های سوء جذب، اسپرو، سلیاک، آلرژی های غذایی و عدم تحمل ها به ویژه نسبت به لاکتوز)، بیماریهای التهابی روده، سندرم روده تحریک پذیر، سندرم روده کوتاه، سندرم روده کور، دیورتیکول ها، فیستول ها و اُستومی ها، سندرم رشد بیش از حد باکتری و سرطان روده بزرگ در بزرگسالان و کودکان

- علل بوجود آورنده، مکانیسم ایجاد، ویژگی های بالینی و عوارض، ویژگی های آزمایشگاهی و آشنایی با تفسیر آنها، روشهای تشخیص و نحوه درمان هپاتیت های حاد و مزمن، کبد چرب، سیروز کبدی، سنگ های صفراوی (کلانژیست، کُستاز)، کُله سیستیت حاد و مزمن، سرطان کبد و مجاری صفراوی و کُله سیستکتومی در بزرگسالان و کودکان

- علل بوجود آورنده، مکانیسم ایجاد، ویژگی های بالینی و عوارض، ویژگی های آزمایشگاهی و آشنایی با تفسیر آنها، روشهای تشخیص و نحوه درمان پانکراتیت حاد و مزمن، سرطان پانکراس در بزرگسالان و کودکان

منابع اصلی درس:

- 1-McPhee SJ, Ganong WF. Pathophysiology of Disease: An Introduction to Clinical Medicine. New York: Lange Medical Books/McGraw-Hill. Last Edition
- 2-Port CM. Pathophysiology: Concepts of Altered Health. Philadelphia: lippincott Williams & Wilkins. Last Edition
- 3-Kasper DL, Braunwald E, Fauci AS, Hauser SL, Longo DL, Jameson JL. Harrison's Principles of Internal Medicine. New York: McGraw-Hill. Last Edition
- 4-Kliegman R, Behrman RE, Nelson WE, Jenson HB. Nelson Textbook of Pediatrics. Philadelphia: Saunders. Last Edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- امتحان کتبی پایان ترم

کد درس: ۱۲

نام درس: پاتوفیزیولوژی بیماری های کلیه
پیش نیاز یا همزمان: ندارد
تعداد واحد: ۱ واحد
نوع واحد: نظری
هدف کلی درس:

در پایان این درس انتظار می‌رود دانشجو قادر باشد علل بوجود آورنده بیماری، مکانیسم ایجاد بیماری، نشانه شناسی (Semiology)، ویژگی های بالینی و عوارض، ویژگی های آزمایشگاهی و آشنایی با تفسیر آنها، روشهای تشخیص بیماری و نحوه درمان آن را در مورد بیماریهای کلیه بیان نماید.
شرح درس:

این درس مبنای شناخت علل بوجود آورنده بیماری، مکانیسم ایجاد بیماری، ویژگی های بالینی و عوارض، ویژگی های آزمایشگاهی و آشنایی با تفسیر آنها، روشهای تشخیص بیماری و نحوه درمان در مورد بیماریهای کلیه می باشد که جهت انجام رژیم درمانی در زمینه بیماریهای کلیه ضروری می باشد.
رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

- علل بوجود آورنده، مکانیسم ایجاد، ویژگی های بالینی و عوارض، ویژگی های آزمایشگاهی و آشنایی با تفسیر آنها، روشهای تشخیص و نحوه درمان نارسایی مزمن کلیه، نارسایی حاد کلیه، سندرم نفروتیک، نفروپاتی دیابتی، سنگهای کلیه و عفونت های ادراری در بزرگسالان و کودکان

منابع اصلی درس:

- 1-McPhee SJ, Ganong WF. Pathophysiology of Disease: An Introduction to Clinical Medicine. New York: Lange Medical Books/McGraw-Hill. Last Edition
- 2-Port CM. Pathophysiology: Concepts of Altered Health. Philadelphia: lippincott Williams & Wilkins. Last Edition
- 3-Kasper DL, Braunwald E, Fauci AS, Hauser SL, Longo DL, Jameson JL. Harrison's Principles of Internal Medicine. New York: McGraw-Hill. Last Edition
- 4-Kliegman R, Behrman RE, Nelson WE, Jenson HB. Nelson Textbook of Pediatrics. Philadelphia: Saunders. Last Edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- امتحان کتبی پایان ترم

کد درس: ۱۳

نام درس: فارماکولوژی

پیش نیاز یا همزمان: ندارد

تعداد واحد: ۲ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

در پایان این واحد انتظار می‌رود دانشجو قادر باشد فارماکولوژی داروهای صناعی و طبیعی مورد استفاده در بیماری‌های لوله گوارش، کبد، بخش برون ریز پانکراس، کلیه، بیماری‌های عصبی، داروهای ضد سرطان، ضد بیماری‌های عفونی، داروهای مورد استفاده در بیماریهای قلب و عروق، بیماریهای غدد درون ریز، بیماریهای التهابی و نقرس، و همچنین چاقی و لاغری را بیان نماید و مکانیسم عمل آنها را توضیح دهد.

شرح درس:

این درس مبنای آشنایی کارشناسان ارشد تغذیه بالینی به عنوان عضوی از پرسنل درمانی با انواع داروهای صناعی و طبیعی مورد استفاده در بیماری‌های گوارش، کبد، بخش برون ریز پانکراس، کلیه، بیماری‌های عصبی، داروهای ضد سرطان، ضد بیماری‌های عفونی، داروهای مورد استفاده در بیماریهای قلب و عروق، بیماریهای غدد درون ریز، بیماریهای التهابی و نقرس، و همچنین چاقی و لاغری و شناخت مکانیسم عمل آنها می باشد.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- اصول فارماکوکینتیک و فارماکودینامیک داروها
- اصول متابولیسم داروها
- داروهای مؤثر بر سیستم عصبی مرکزی، محیطی و خودمختار
- داروهای ضد التهاب غیر استروئیدی و ضد نقرس
- داروهای مؤثر بر سیستم قلب و عروق و کاهش دهنده چربی های خون
- داروهای مؤثر بر سیستم غدد درون ریز
- داروهای مؤثر بر چاقی و لاغری
- داروهای ضد عفونت های باکتریایی، ویروسی، ضد انگل و کرم
- داروهای ضد سرطان
- داروهای مؤثر بر سیستم ایمنی
- داروهای ضد انعقاد و مؤثر بر کم خونی
- داروهای مؤثر بر سیستم تنفسی
- مکمل های ویتامینی، مکمل های املاح و سایر مکمل های غذایی و تداخلات دارو- غذا

منابع اصلی درس:

1- Hardman JG, Limbird LE. Goodman & Gilman's the pharmacological Basis of Therapeutics. New York. McGaraw-Hill. Last Edition

2- Katzung BG. Basic & Clinical Pharmacology. London: Prentice-Hall International. Last Edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- امتحان کتبی پایان ترم

کد درس: ۱۴

نام درس: تغذیه بالینی و رژیم درمانی کاربردی ۱
پیش‌نیاز یا همزمان: ندارد
تعداد واحد: ۳ واحد (۲ واحد نظری - ۱ واحد کارآموزی)
نوع واحد: نظری - کارآموزی
هدف کلی درس:

در پایان این واحد انتظار می‌رود دانشجو قادر باشد رژیم های درمانی در زمینه چاقی، لاغری، بیماری های قلبی - عروقی، غدد درون ریز (به ویژه دیابت)، اختلالات روماتیسمی و آلرژی های غذایی را تنظیم نماید و توصیه های تغذیه ای لازم را در این موارد ارائه نماید.

شرح درس:

این درس مبنای تنظیم رژیم های درمانی در زمینه چاقی، لاغری، بیماری های قلبی - عروقی، غدد درون ریز، اختلالات روماتیسمی و آلرژی های غذایی است که بخش مهمی از فعالیتهای کارشناسان ارشد تغذیه بالینی و رژیم درمانی را تشکیل می دهند.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- ارزیابی وضعیت بیماری و وضعیت تغذیه ای بزرگسالان، نوجوانان و کودکان مبتلا به چاقی، لاغری، بیماری های قلبی - عروقی، غدد درون ریز (به ویژه دیابت) و اختلالات روماتیسمی
- تنظیم رژیم های غذایی برای بزرگسالان (از جمله سالمندان)، نوجوانان و کودکان با وزن نرمال، چاق و لاغر و ارائه توصیه های تغذیه ای لازم
- تنظیم رژیم های غذایی برای بزرگسالان، نوجوانان و کودکان دارای عوامل خطر مرتبط با بیماریهای قلبی و عروقی (ناهنجاریهای لیپیدی، پر فشاری خون، چاقی و ...)، سندرم های کرونری حاد (آنفارکتوس میوکارد، آتژین صدری و ...)، نارسایی قلبی، کاردیومیوپاتی، بیماریهای عروق محیطی، پیوند قلب و ارائه توصیه های تغذیه ای لازم در هر مورد
- تنظیم رژیم های غذایی برای بزرگسالان، نوجوانان و کودکان دارای دیابت نوع ۱، دیابت نوع ۲، گاستروپارزی دیابتی، هیپوگلیسمی و سندرم متابولیک و ارائه توصیه های تغذیه ای لازم در هر مورد
- تنظیم رژیم های غذایی برای مادران باردار و شیرده فاقد بیماری، مادران باردار مبتلا به پره اکلامپسی یا اکلامپسی، مادران باردار و شیرده دیابتی و مادران مبتلا به دیابت بارداری و ارائه توصیه های تغذیه ای لازم در هر مورد
- تنظیم رژیم های غذایی برای بزرگسالان، نوجوانان و کودکان ورزشکار فاقد بیماری و ورزشکاران دیابتی و ارائه توصیه های تغذیه ای لازم در هر مورد
- تنظیم رژیم های غذایی برای بزرگسالان، نوجوانان و کودکان دارای سندرم تخمدان پلی کیستیک، اختلالات ناشی از ترشح هورمون های بخش قشری غدد فوق کلیه (بیماری آدیسون، سندرم کوشینگ)، اختلالات ناشی از ترشح هورمون رشد، اختلالات ناشی از ترشح هورمون های غده تیروئید، فنوکروموسیتوم، دیابت بی مزه، سندرم ترشح زیاد هورمون آنتی دیورتیک، اختلالات ناشی از ترشح پاراتورمون و ارائه توصیه های تغذیه ای لازم در هر مورد
- تنظیم رژیم های غذایی برای افراد مبتلا به اختلالات روماتیسمی از جمله آرتریت روماتوئید و نقرس و ارائه توصیه های تغذیه ای لازم در هر مورد
- تنظیم رژیم های غذایی برای افراد مبتلا به آلرژی های غذایی و ارائه توصیه های تغذیه ای لازم در هر مورد
- تداخلات دارو - غذا در ارتباط با هر یک از بیماریهای فوق الذکر

رئوس مطالب: (۵۱ ساعت کارآموزی)

آموزش عملی رئوس مطالب فوق‌الذکر در طی کارآموزی
منابع اصلی درس:

- 1- Nonas C, Foster G. Managing Obesity: A Clinical Guide. American Dietetic Association. Last Edition
- 2- Mullen MC, Shield J. ADA Pocket Guide to Pediatric Weight Management. American Dietetic Association. Last Edition
- 3- Carson JAS, Burke FM, Hark LA. Cardiovascular Nutrition: Disease Management and Prevention. American Dietetic Association. Last Edition
- 4- Shils ME, Shike M, Ross AC, Caballero B, Cousins RJ. Modern Nutrition in Health and Disease. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins. Last Edition
- 5- Ross T, O'Connell B, Boucher J. ADA Guide to Diabetes Medical Nutrition Therapy and Education. American Dietetic Association. Last Edition
- 6- Clinical practice recommendations. Diabetes Care. Last Edition
- 7- Mahan LK, Escott-Stump S. Krause's Food Nutrition and Diet Therapy. Philadelphia: Saunders. Last Edition
- 8- Escott-Stump S. Nutrition and Diagnosis – Related care. Baltimore: Lippincott Williams & Wilkins. Last Edition
- 9- Duford M. Sports Nutrition: A Practice Manual for Professionals. American Dietetic Association. Last Edition
- 10- Zeman FJ, Ney DM. Applications in Medical Nutrition Therapy. New Jersey: Prentice Hall. Last Edition
- 11 -Leonberg BL. ADA Pocket Guide to Pediatric Nutrition Assessment. American Dietetic Association. Last Edition

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- امتحان کتبی پایان ترم
- فعالیت‌های کلاسی
- - آزمون آسکی (OSCE)
- - روش Case presentation

کد درس: ۱۵

نام درس: تغذیه بالینی و رژیم درمانی کاربردی ۲

پیش‌نیاز یا همزمان: فارماکولوژی، تغذیه بالینی و رژیم درمانی کاربردی

تعداد واحد: ۳ (۲ واحد نظری - ۱ واحد کارآموزی)

نوع واحد: نظری - کارآموزی

هدف کلی درس:

در پایان این واحد انتظار می‌رود دانشجو قادر باشد رژیم‌های درمانی در زمینه بیماریهای لوله گوارش، کبد، پانکراس و کلیه را تنظیم نماید و توصیه‌های تغذیه‌ای لازم را در این موارد ارائه نماید. همچنین انتظار می‌رود دانشجو قادر باشد نیازهای تغذیه‌ای بیماران نیازمند به تغذیه فرا روده‌ای (Parenteral Nutrition) یا تغذیه با لوله (Tube Feeding) را محاسبه، تنظیم و اجرا نماید.

شرح درس:

این درس مبنای تنظیم رژیم‌های درمانی در زمینه بیماریهای لوله گوارش، کبد، پانکراس، کلیه، و همچنین تغذیه با لوله و تغذیه فرا روده‌ای است که بخش مهمی از فعالیتهای کارشناسان ارشد تغذیه بالینی و رژیم درمانی را تشکیل می‌دهند.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- ارزیابی وضعیت بیماری و وضعیت تغذیه‌ای بزرگسالان، نوجوانان و کودکان مبتلا به بیماریهای لوله گوارش، کبد، پانکراس و کلیه
- تنظیم رژیم‌های غذایی برای بزرگسالان، نوجوانان و کودکان دارای تهوع، استفراغ، خشکی دهان، طعم بد دهان، رفلاکس، دیسفاژی‌ها (آشالازی، تنگی مری و ...)، سؤهاضمه، اولسرها، پپتیک (زخم معده و دوازدهه)، گاسترکتومی و عوارض آن، یبوست، اسهال (استئاتوره، سوء جذب، اسپرو، سلیاک، آلرژی‌های غذایی و عدم تحمل‌ها به ویژه نسبت به لاکتوز)، بیماریهای التهابی روده، سندرم روده تحریک پذیر، سندرم روده کوتاه، سندرم روده کور، دیورتیکول‌ها، فیستول‌ها و استومی‌ها و پیوند روده و ارائه توصیه‌های تغذیه‌ای لازم در هر مورد
- تغذیه و رژیم‌های غذایی در بیماری‌های دهان و دندان
- تنظیم رژیم‌های غذایی برای بزرگسالان، نوجوانان و کودکان دارای هیپاتیت‌های حاد و مزمن، کبد چرب، سیروز کبدی، پیوند کبد، سنگ‌های صفراوی (کالانژیت، کُلستان)، کُله سیستیت حاد و مزمن، کُله سیستکتومی و ارائه توصیه‌های تغذیه‌ای لازم در هر مورد
- تنظیم رژیم‌های غذایی برای بزرگسالان، نوجوانان و کودکان دارای پانکراتیت حاد و مزمن و ارائه توصیه‌های تغذیه‌ای لازم در هر مورد
- تنظیم رژیم‌های غذایی برای بزرگسالان، نوجوانان و کودکان مبتلا به نارسایی مزمن کلیه، تحت همودیالیز یا دیالیز صفاقی، دارای نارسایی حاد کلیه، سندرم نفروتیک، نفروپاتی دیابتی، پیوند کلیه، سنگهای کلیه، عفونت‌های ادراری و ارائه توصیه‌های تغذیه‌ای لازم در هر مورد
- تنظیم رژیم‌های غذایی برای بزرگسالان، نوجوانان و کودکان دارای استرس‌های متابولیک (شامل جراحی، عفونت، سوختگی، تروما و ...) و ارائه توصیه‌های تغذیه‌ای لازم در هر مورد
- انواع روشهای حمایت تغذیه‌ای در مورد بیماران دارای استرس‌های متابولیک
- انواع روشهای مختلف تغذیه با لوله، اندیکاسیون‌ها و کنتراندیکاسیون‌های تغذیه با لوله، انواع فرمول‌ها جهت تغذیه با لوله و ترکیبات آنها، میزان و نحوه تجویز فرمول‌های مذکور، عوارض ناشی از تغذیه با لوله، نحوه تغذیه با لوله در منزل، ارزیابی وضعیت تغذیه‌ای بیماران دارای تغذیه با لوله، نکات ضروری در مورد داروهای مورد استفاده در بیماران دارای تغذیه با لوله، و نکات قانونی در زمینه تغذیه با لوله

- انواع روشهای مختلف تغذیه فراروده ای، اندیکاسیون ها و کنترا اندیکاسیون های تغذیه فراروده ای، انواع روشهای مختلف دسترسی به وریدها در تغذیه فراروده ای، انواع محلول های تغذیه ای مورد استفاده در تغذیه فراروده ای و ترکیبات آنها، میزان و نحوه تجویز محلول های تغذیه ای مذکور ، عوارض ناشی از تغذیه فراروده ای، نحوه تغذیه فراروده ای در منزل، ارزیابی وضعیت تغذیه ای بیماران دارای تغذیه فراروده ای، نکات ضروری در مورد داروهای مورد استفاده در بیماران دارای تغذیه فراروده ای، و نکات قانونی در زمینه تغذیه فراروده ای

- تداخلات دارو- غذا در ارتباط با هر یک از بیماریهای فوق الذکر

رئوس مطالب: (۵۱ ساعت کارآموزی)

آموزش عملی رئوس مطالب فوق الذکر در طی کارآموزی

منابع اصلی درس:

- 1- Delegge MH. Nutrition and Gastrointestinal Disease. New Jersey: Humana Press. Last Editio
- 2- Buchman AL. Clinical Nutrition in Gastrointestinal Disease. New Jersey: SLACK incorporated. Last Edition
- 3- Hull MA. Renal Nutrition. Ashland: Nutrition Dimension. Last Edition
- 4- Kopple JD, Massry SG. Kopple and Massry's Nutritional Management of Renal Disease. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins. Last Edition
- 5- Mitch WE, Ikizler TA. Handbook of Nutrition and the kidney. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins. Last Edition
- 6- Byham-Gray LD, Burrowes J, Chertow GM. Nutrition in Kidney Disease. New Jersey: Humana Press. Last Edition
- 7- McCann L. Pocket Guide to Nutritional Assessment of the Patient with Chronic Kidney Disease. New York: National Kidney Foundation. Last Edition
- 8- Charney P, Malone A. ADA Pocket Guide to Enteral Nutrition. American Dietetic Association. Last Edition
- 9- Charney P, Malone A. ADA Pocket Guide to Parenteral Nutrition. American Dietetic Association. Last Edition
- 10- Cresci G. Nutrition Support for the Critically Ill Patients: A Guide to Practice. Ontario: Talor & Francis. Last Edition
- 11- Boullata JI, Carney LN, Guenter P. Enteral Nutrition Handbook. Silver Spring: American Society for Parenteral & Enteral Nutrition (ASPEN). Last Edition
- 12- American Society for Parenteral & Enteral Nutrition. Parenteral Nutrition Handbook. Silver Spring: ASPEN. Last Edition
- 13- Mahan LK, Escott-Stump S. Krause's Food Nutrition and Diet Therapy. Philadelphia: Saunders. Last Edition
- 14- Escott-Stump S. Nutrition and Diagnosis – Related care. Baltimore: Lippincott Williams & Wilkins. Last Edition
- 15- Zeman FJ, Ney DM. Applications in Medical Nutrition Therapy. New Jersey: Prentice Hall. Last Edition
- 16- Shils ME, Shike M, Ross AC, Caballero B, Cousins RJ. Modern Nutrition in Health and Disease. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins. Last Edition
- 17- Leonberg BL. ADA Pocket Guide to Pediatric Nutrition Assessment. American Dietetic Association. Last Edition

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- امتحان کتبی پایان ترم
- فعالیت های کلاسی
- آزمون آسکی (OSCE)
- روش Case presentation

کد درس: ۱۶

نام درس: تغذیه بالینی و رژیم درمانی کاربردی ۳

پیش‌نیاز یا همزمان: تغذیه بالینی و رژیم درمانی کاربردی ۲

تعداد واحد: ۳ واحد (۲ واحد نظری - ۱ واحد کارآموزی)

نوع واحد: نظری - کارآموزی

هدف کلی درس:

در پایان این واحد انتظار می‌رود دانشجو قادر باشد رژیم های درمانی در بیماریهای متابولیک مادرزادی نادر کودکان، بیماریهای مغز و اعصاب، سرطان ها و بیماریهای ریوی را تنظیم نماید و توصیه های تغذیه ای لازم را در این موارد ارائه نماید.

شرح درس:

این درس مبنای تنظیم رژیم های درمانی در زمینه بیماریهای متابولیک مادرزادی نادر کودکان، بیماریهای مغز و اعصاب، سرطان ها و بیماریهای ریوی که بخش مهمی از فعالیتهای کارشناسان ارشد تغذیه بالینی و رژیم درمانی را تشکیل می دهند می باشد.

رئوس مطالب: (۳۴ ساعت نظری)

- ارزیابی وضعیت بیماری و وضعیت تغذیه ای کودکان مبتلا به متابولیک مادرزادی نادر
- تنظیم رژیم های غذایی برای کودکان مبتلا به فنیل کتون اوری، تیروزینمی، هموسیستین اوری، بیماری شربت افرا، اختلالات سیکل اوره، سایر اختلالات متابولیسم اسیدهای آمینه، فروکتوزمی، گالاکتوزمی، سایر اختلالات متابولیسم کربوهیدرات ها و اختلالات متابولیسم اسیدهای چرب و ارائه توصیه های تغذیه ای لازم در هر مورد
- ارزیابی وضعیت بیماری و وضعیت تغذیه ای افراد مبتلا به بیماریهای مغز و اعصاب
- تنظیم رژیم های غذایی برای افراد دارای آلزایمر، مولتیپل اسکروز، پارکینسون، سکتی های مغزی، ترومای سر و نخاع، انواع فلج های اعصاب محیطی و مرکزی، کما، انواع تشنج و بیماری صرع، انواع سر دردها و میگرن، آمیوتروفیک لترال اسکروز، گیلن باره، میاستنی گراویس، سندرم ورنیکه کورساکف، اضطراب، افسردگی، اختلالات دو قطبی، بیش فعالی همراه با اختلال تمرکز، اختلالات خواب، اوتیسم، بی اشتهایی عصبی، پر خوری عصبی و ارائه توصیه های تغذیه ای لازم در هر مورد
- ارزیابی وضعیت بیماری و وضعیت تغذیه ای افراد مبتلا به سرطان
- تغییرات در متابولیسم کربوهیدرات ها، چربی ها و پروتئین ها در سرطان ها
- تنظیم رژیم های غذایی برای بزرگسالان، نوجوانان و کودکان سرطانی تحت شیمی درمانی، پرتو درمانی و جراحی تومور و ارائه توصیه های تغذیه ای لازم در هر مورد
- تنظیم رژیم های غذایی برای بزرگسالان، نوجوانان و کودکان دارای تومورهای سر، گردن و مغز، سرطان ها مری، معده و روده، سرطان سینه، پروستات و اندام های تولید مثل، سرطان ریه، سرطان های هماتولوژیک و پیوند مغز استخوان و ارائه توصیه های تغذیه ای لازم در هر مورد
- ارزیابی وضعیت بیماری و وضعیت تغذیه ای افراد مبتلا به بیماریهای ریوی از جمله آسم، دیس پلازی برونش ها، فیبروز کیستیک، بیماری انسداد مزمن ریه و نارسایی دستگاه تنفسی
- تنظیم رژیم های غذایی برای افراد مبتلا به بیماریهای ریوی از جمله آسم، دیس پلازی برونش ها، فیبروز کیستیک، بیماری انسداد مزمن ریه و نارسایی دستگاه تنفسی و ارائه توصیه های تغذیه ای لازم در هر مورد
- تداخلات دارو- غذا در ارتباط با هر یک از بیماریهای فوق الذکر

رئوس مطالب: (۵۱ ساعت کارآموزی)

آموزش عملی رئوس مطالب فوق‌الذکر در طی کارآموزی
منابع اصلی درس:

- 1- Shaw V, Lawson M. Clinical Paediatric Dietetics. Iowa: Blackwell Science. Last Edition
- 2- Nevin-Folino NL. Pediatric Manual of Clinical Dietetics. American Dietetic Association. Last Edition
- 3- The Ross metabolic Formula System: Nutrition Support Protocols. Columbus, Ohio: Ross Laboratories. Last Edition
- 4-Leonberg BL. ADA Pocket Guide to Pediatric Nutrition Assessment. American Dietetic Association. Last Edition
- 5- Mahan LK, Escott-Stump S (eds). Krause' s Food Nutrition and Diet Therapy. Philadelphia: Saunders. Last Edition
- 6- Shils ME, Shike M, Ross AC, Caballero B, Cousins RJ. Modern Nutrition in Health and Disease. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins. Last Edition
- 7- Escott-Stump S. Nutrition and Diagnosis – Related care. Baltimore: Lippincott Williams & Wilkins. Last Edition
- 8- Zeman FJ, Ney DM. Applications in Medical Nutrition Therapy. New Jersey: Prentice Hall. Last Edition
- 9- Marian M, Roberts S. Clinical Nutrition for Oncology Patients. Boston: Jones & Bartlett Publications. Last Edition
- 10- Elliott L, Molseed LL, McCallum PD. The Clinical Guide to Oncology Nutrition. American Dietetic Association. Last Edition

شیوه ارزشیابی دانشجویان:

- امتحان کتبی پایان ترم
- فعالیت‌های کلاسی
- آزمون آسکی (OSCE)
- روش Case presentation

کد درس: ۱۷

نام درس: سمینار تغذیه بالینی و رژیم درمانی
پیش نیاز یا همزمان: روش تحقیق در علوم تغذیه
تعداد واحد: ۱ واحد

نوع واحد: نظری

هدف کلی درس:

در پایان این واحد انتظار می‌رود دانشجو قادر باشد مطالب علمی جدید پیرامون یک موضوع تغذیه بالینی و رژیم درمانی را گردآوری، مرور و جمع‌بندی نماید و به صورت یک مقاله مروری به طور نوشتاری و شفاهی ارائه دهد.
شرح درس:

این درس مبنای آشنایی کارشناسان ارشد تغذیه بالینی و رژیم درمانی به عنوان محقق با نحوه گردآوری، مرور و جمع‌بندی مطالب علمی جدید و ارائه آن به صورت یک سخنرانی علمی می‌باشد.

رئوس مطالب: (۱۷ ساعت نظری)

- نحوه استفاده عملی از کتابخانه و پایگاه‌های اطلاعاتی از جمله Medline
- نحوه گردآوری، مرور و جمع‌بندی مطالب علمی جدید پیرامون موضوعات تغذیه بالینی و رژیم درمانی و تدوین آن به صورت مقالات مروری با استفاده از نرم افزار Endnote
- تهیه اسلاید‌های لازم با استفاده از نرم افزار Power Point برای ارائه شفاهی یک مقاله
- ارائه سخنرانی علمی بر مبنای مهارت‌های لازم برای آن

منابع اصلی درس:

1- Huth EJ. How to Write and Publish in the Medical Sciences. Baltimore: Williams & Wilkins. Last Edition

۲- مقالات مجلات علمی معتبر

۳- پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر اینترنتی

شیوه ارزشیابی دانشجو:

- تهیه یک مقاله مروری و ارائه نوشتاری و شفاهی آن

کد درس: ۱۸

نام درس: کارورزی تغذیه بالینی و رژیم درمانی

پیش نیاز یا همزمان: تغذیه بالینی و رژیم درمانی کاربردی ۱، ۲، ۳

تعداد واحد: ۹ واحد

نوع واحد: کارورزی

هدف کلی درس:

در پایان این واحد انتظار می‌رود دانشجو قادر باشد بطور عملی و مستقل بیماران را از نظر وضعیت تغذیه ای ارزیابی نماید، رژیم های غذایی مورد نیاز را تنظیم نماید، مشاوره تغذیه ای مناسب ارائه نماید و مدیریت بخش غذا را بطور صحیح انجام دهد.

شرح درس:

این واحد مبنای کار عملی کارشناسان ارشد تغذیه بالینی در زمینه ارزیابی وضعیت تغذیه، تنظیم رژیم های غذایی، مشاوره تغذیه و مدیریت بخش غذا را تشکیل می دهد.

رئوس مطالب: (۶۱۲ ساعت کارورزی)

- کارورزی تغذیه بالینی و رژیم درمانی در بخش غدد درون ریز (۶۸ ساعت)
- کارورزی تغذیه بالینی و رژیم درمانی در بخش قلب و عروق (۳۴ ساعت)
- کارورزی تغذیه بالینی و رژیم درمانی در بخش گوارش (۶۸ ساعت)
- کارورزی تغذیه بالینی و رژیم درمانی در بخش های نفرولوژی، دیالیز، پیوند کلیه (۶۸ ساعت)
- کارورزی تغذیه بالینی و رژیم درمانی در بخش مراقبت های ویژه (۶۸ ساعت)
- کارورزی تغذیه بالینی و رژیم درمانی در بخش های جراحی و سوختگی (۳۴ ساعت)
- کارورزی تغذیه بالینی و رژیم درمانی در بخش آنکولوژی (۶۸ ساعت)
- کارورزی تغذیه بالینی و رژیم درمانی در بخش مغز و اعصاب (۳۴ ساعت)
- کارورزی تغذیه بالینی و رژیم درمانی در بخش های مختلف کودکان (۶۸ ساعت)
- کارورزی تغذیه بالینی و رژیم درمانی در کلینیک رژیم درمانی (۳۴ ساعت)
- کارورزی در مدیریت بخش غذا (۶۸ ساعت)

منابع اصلی درس:

- 1- Ross T, O' Connell B, Boucher J. ADA Guide to Diabetes Medical Nutrition Therapy and Education. American Dietetic Association. Last Edition
- 2- Carson JAS, Burke FM, Hark LA. Cardiovascular Nutrition: Disease Management and Prevention. American Dietetic Association. Last Edition
- 3- Buchman AL. Clinical Nutrition in Gastrointestinal Disease. New Jersey: SLACK incorporated. Last Edition
- 4- Kopple JD, Massry SG. Kopple and Massry's Nutritional Management of Renal Disease. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins. Last Edition
- 5- Charney P, Malone A. ADA Pocket Guide to Enteral Nutrition. American Dietetic Association. Last Edition
- 6- Charney P, Malone A. ADA Pocket Guide to Parenteral Nutrition. American Dietetic Association. Last Edition

- 7- Marian M, Roberts S. Clinical Nutrition for Oncology Patients. Boston: Jones & Bartlett Publications Last Edition.
- 8- Elliott L, Molseed LL, McCallum PD. The Clinical Guide to Oncology Nutrition. American Dietetic Association. Last Edition
- 9- Mahan LK, Escott-Stump S. Krause' s Food Nutrition and Diet Therapy. Philadelphia: Saunders. Last Edition
- 10- Nevin-Folino NL. Pediatric Manual of Clinical Dietetics. American Dietetic Association. Last Edition
- 11 -Leonberg BL. ADA Pocket Guide to Pediatric Nutrition Assessment. American Dietetic Association Last Edition
- 12- Nonas C, Foster G. Managing Obesity: A Clinical Guide. American Dietetic Association. Last Edition
- 13-West BB, Wood L. Food Service in Institutions. New York: Macmillan Publishing Company. Last Edition

شیوه ارزیابی دانشجویان:

- آزمون عملی نحوه ارزیابی وضعیت تغذیه، تنظیم رژیم های غذایی و مشاوره تغذیه در بخش های بیمارستانی و کلینیک
- ارائه گزارش های شفاهی و کتبی در مورد نحوه مدیریت تغذیه ای بیماران در هر بخش
- آزمون عملی نحوه مدیریت بخش غذا
- - ارزیابی ۳۶۰ درجه
- - روش Log-book

فصل چهارم

استانداردهای برنامه

استانداردهای برنامه‌های آموزشی رشته‌های تحت پوشش شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

موارد زیر، حداقل موضوعاتی هستند که بایستی در فرایند ارزیابی برنامه‌های آموزشی توسط ارزیابان مورد بررسی قرار گیرند:

* ضروری است، دوره، فضاها و امکانات آموزشی عمومی مورد نیاز از قبیل: کلاس درس اختصاصی، سالن کنفرانس، قفسه اختصاصی کتاب در گروه، کتابخانه عمومی، مرکز کامپیوتر مجهز به اینترنت با سرعت کافی و نرم افزارهای اختصاصی، وب سایت اختصاصی گروه و سیستم بایگانی آموزشی را در اختیار داشته باشد.

* ضروری است، گروه آموزشی، فضاهای اختصاصی مورد نیاز، شامل: آزمایشگاه‌های اختصاصی، عرصه‌های بیمارستانی و اجتماعی را براساس مفاد مندرج در برنامه آموزشی در اختیار فراگیران قرار دهد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی، فضاهای رفاهی و فرهنگی مورد نیاز، شامل: اتاق استادان، اتاق دانشجویان، سلف سرویس، نمازخانه، خوابگاه و امکانات فرهنگی ورزشی را در اختیار برنامه قرار دهد.

* ضروری است که عرصه‌های آموزشی خارج دپارتمان (دوره‌های چرخشی)، مورد تایید قطعی گروه ارزیابان باشند.

* ضروری است، جمعیت‌ها و مواد اختصاصی مورد نیاز برای آموزش شامل: بیمار، تخت فعال بیمارستانی، نمونه‌های آزمایشگاهی، نمونه‌های غذایی، دارویی یا آرایشی برحسب نیاز برنامه آموزشی به تعداد کافی و تنوع قابل قبول از نظر ارزیابان در دسترس فراگیران قرار داشته باشد.

* ضروری است، تجهیزات سرمایه‌ای و مصرفی مورد نیاز مندرج در برنامه در اختیار مجریان برنامه قرار گرفته باشد و کیفیت آن‌ها نیز، مورد تایید گروه ارزیاب باشد.

* ضروری است، امکانات لازم برای تمرینات آموزشی و انجام پژوهش‌های مرتبط، متناسب با رشته مورد ارزیابی در دسترس هیئت علمی و فراگیران قرار داشته باشد و این امر، مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی مورد ارزیابی، هیئت علمی مورد نیاز را بر اساس موارد مندرج در برنامه آموزشی و مصوبات شورای گسترش در اختیار داشته باشد و مستندات آن در اختیار گروه ارزیاب قرار گیرد.

* ضروری است، دپارتمان آموزشی برای تربیت فراگیران دوره، کارکنان دوره دیده مورد نیاز را طبق آنچه در برنامه آموزشی آمده است، در اختیار داشته باشد.

* ضرورت دارد که برنامه آموزشی (Curriculum) در دسترس تمام مخاطبین قرار گرفته باشد.

* ضروری است، آیین نامه‌ها، دستورالعمل‌ها، گایدلاین‌ها، قوانین و مقررات آموزشی در دسترس همه مخاطبین قرار داشته باشد و فراگیران در ابتدای دوره، در مورد آنها توجیه شده باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار گیرد.

- * ضروری است که منابع درسی اعم از کتب و مجلات مورد نیاز فراگیران و اعضای هیات علمی، در قفسه کتاب گروه آموزشی در دسترس باشند.
- * ضروری است که فراگیران در طول هفته، طبق تعداد روزهای مندرج در قوانین جاری در محل کار خود حضور فعال داشته، وظایف خود را تحت نظر استادان یا فراگیران ارشد انجام دهند و برنامه هفتگی یا ماهانه گروه در دسترس باشد.
- * ضروری است، محتوای برنامه کلاس های نظری، حداقل در ۸۰٪ موضوعات با جدول دروس مندرج در برنامه آموزشی انطباق داشته باشد.
- * ضروری است، فراگیران، طبق برنامه تنظیمی گروه، در کلیه برنامه های آموزشی و پژوهشی گروه، مانند کنفرانس های درون گروهی، سمینار ها، کارهای عملی، کارهای پژوهشی و آموزش رده های پایین تر حضور فعال داشته باشند و مستندات آن در اختیار ارزیابان قرار داده شود.
- * ضروری است، فرایند مهارت آموزی در دوره، مورد رضایت نسبی فراگیران و تایید ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است، مقررات پوشش (Dress code) در شروع دوره به فراگیران اطلاع رسانی شود و برای پایش آن، مکانیسم های اجرایی مناسب و مورد تایید ارزیابان در پارتمان وجود داشته باشد.
- * ضروری است، فراگیران از کدهای اخلاقی مندرج در کوریکولوم آگاه باشند و به آن عمل نمایند و عمل آنها مورد تایید ارزیابان قرار گیرد.
- * ضروری است، در گروه آموزشی برای کلیه فراگیران کار پوشه آموزشی (Portfolio) تشکیل شود و نتایج ارزیابی ها، گواهی های فعالیت های آموزشی، داخل و خارج از گروه آموزشی، تشویقات، تذکرات و مستندات ضروری دیگر در آن نگهداری شود.
- * ضروری است، فراگیران کارنمای (Log book) قابل قبولی، منطبق با توانمندی های عمومی و اختصاصی مندرج در برنامه مورد ارزیابی در اختیار داشته باشند.
- * ضروری است، فراگیران بر حسب نیمسال تحصیلی، مهارت های مداخله ای اختصاصی لازم را براساس موارد مندرج در برنامه انجام داده باشند و در کارنمای خود ثبت نموده و به امضای استادان ناظر رسانده باشند.
- * ضروری است، کارنما به طور مستمر توسط فراگیران تکمیل و توسط استادان مربوطه پایش و نظارت شود و باز خورد مکتوب لازم به آنها ارائه گردد.
- * ضروری است، فراگیران در طول دوره خود، در برنامه های پژوهشی گروه علمی مشارکت داشته باشند و مستندات آن در دسترس باشد.

- * ضروری است، فراگیران بر حسب سال تحصیلی، واحدهای خارج از گروه آموزشی را (در صورت وجود) گذرانده و از مسئول عرصه مربوطه گواهی دریافت نموده باشند و مستندات آن به رویت گروه ارزیاب رسانده شود.
- * ضروری است، بین گروه آموزشی اصلی و دیگر گروه های آموزشی همکاری های علمی بین رشته ای از قبل پیش بینی شده و برنامه ریزی شده وجود داشته باشد و مستنداتی که مبین این همکاری ها باشند، در دسترس باشد.
- * ضروری است، در آموزش های حداقل از ۷۰٪ روش ها و فنون آموزشی مندرج در برنامه، استفاده شود.
- * ضروری است، فراگیران در طول دوره خود به روش های مندرج در برنامه، مورد ارزیابی قرار گیرند و مستندات آن به گروه ارزیاب ارائه شود.
- * ضروری است، دانشگاه یا مراکز آموزشی مورد ارزیابی، واجد ملاک های مندرج در برنامه آموزشی باشند.

فصل پنجم

ارزشیابی برنامه آموزشی

ارزشیابی برنامه

نحوه ارزشیابی تکوینی برنامه:

ارزشیابی این برنامه از طریق مصاحبه با دانش‌آموختگان، مصاحبه با اعضای هیأت علمی، بررسی محتوای برنامه و چگونگی اجراء برنامه صورت می‌گیرد.

شرایط ارزشیابی نهایی برنامه:

این برنامه در شرایط زیر ارزشیابی خواهد شد:

- ۱- گذشت ۴ سال از اجرای برنامه
- ۲- تغییرات عمده فناوری که نیاز به بازنگری برنامه را مسجل کند
- ۳- تصمیم سیاستگذاران اصلی مرتبط با برنامه

شاخص‌های ارزشیابی برنامه:

شاخص:	معیار:
★ میزان رضایت دانش‌آموختگان از برنامه:	۷۰ درصد
★ میزان رضایت اعضای هیأت علمی از برنامه:	۷۰ درصد
★ میزان رضایت مدیران نظام سلامت از نتایج برنامه:	۷۰ درصد
★ میزان برآورد نیازها و رفع مشکلات سلامت توسط دانش‌آموختگان رشته:	طبق نظر ارزیابان
★ کمیت و کیفیت تولیدات فکری و پژوهشی توسط دانش‌آموختگان رشته:	طبق نظر ارزیابان

شیوه ارزشیابی برنامه:

- نظرسنجی از هیات علمی درگیر برنامه، دستیاران و دانش‌آموختگان با پرسشنامه‌های از قبل تدوین شدن
- استفاده از پرسشنامه‌های موجود در واحد ارزشیابی و اعتباربخشی دبیرخانه

متولی ارزشیابی برنامه:

متولی ارزشیابی برنامه، شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی با همکاری گروه تدوین یا بازنگری برنامه و سایر دبیرخانه‌های آموزشی و سایر اعضای هیات علمی می‌باشند.

نحوه بازنگری برنامه:

مراحل بازنگری این برنامه به ترتیب زیر است:

- گردآوری اطلاعات حاصل از نظرسنجی، تحقیقات تطبیقی و عرصه‌ای، پیشنهادات و نظرات صاحب‌نظران
- درخواست از دبیرخانه جهت تشکیل کمیته بازنگری برنامه
- طرح اطلاعات گردآوری شده در کمیته بازنگری برنامه
- بازنگری در قسمت‌های مورد نیاز برنامه و ارائه پیش‌نویس برنامه آموزشی بازنگری شده به دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی

ضمائم

منشور حقوق بیمار در ایران

- ۱- دریافت مطلوب خدمات سلامت حق بیمار است.
- ارائه خدمات سلامت باید:

  - ۱-۱) شایسته شان و منزلت انسان و با احترام به ارزش‌ها، اعتقادات فرهنگی و مذهبی باشد؛
  - ۱-۲) بر پایه‌ی صداقت، انصاف، ادب و همراه با مهربانی باشد؛
  - ۱-۳) فارغ از هرگونه تبعیض از جمله قومی، فرهنگی، مذهبی، نوع بیماری و جنسیتی باشد؛
  - ۱-۴) بر اساس دانش روز باشد؛
  - ۱-۵) مبتنی بر برتری منافع بیمار باشد؛
  - ۱-۶) در مورد توزیع منابع سلامت مبتنی بر عدالت و اولویت‌های درمانی بیمارانش باشد؛
  - ۱-۷) مبتنی بر هماهنگی ارکان مراقبت اعم از پیشگیری، تشخیص، درمان و توانبخشی باشد؛
  - ۱-۸) به همراه تامین کلیه امکانات رفاهی پایه و ضروری و به دور از تحمیل درد و رنج و محدودیت‌های غیرضروری باشد؛
  - ۱-۹) توجه ویژه‌ای به حقوق گروه‌های آسیب‌پذیر جامعه از جمله کودکان، زنان باردار، سالمندان، بیماران روانی، زندانیان، معلولان ذهنی و جسمی و افراد بدون سرپرست داشته باشد؛
  - ۱-۱۰) در سریع‌ترین زمان ممکن و با احترام به وقت بیمار باشد؛
  - ۱-۱۱) با در نظر گرفتن متغیرهایی چون زبان، سن و جنس گیرندگان خدمت باشد؛
  - ۱-۱۲) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، خدمات بدون توجه به تأمین هزینه‌ی آن صورت گیرد. در موارد غیرفوری (الکتیو) بر اساس ضوابط تعریف شده باشد؛
  - ۱-۱۳) در مراقبت‌های ضروری و فوری (اورژانس)، در صورتی که ارائه خدمات مناسب ممکن نباشد، لازم است پس از ارائه‌ی خدمات ضروری و توضیحات لازم، زمینه انتقال بیمار به واحد مجهز فراهم گردد؛
  - ۱-۱۴) در مراحل پایانی حیات که وضعیت بیماری غیر قابل برگشت و مرگ بیمار قریب الوقوع می باشد هدف حفظ آسایش وی می باشد. منظور از آسایش، کاهش درد و رنج بیمار، توجه به نیازهای روانی، اجتماعی، معنوی و عاطفی وی و خانواده‌اش در زمان احتضار می‌باشد. بیمار در حال احتضار حق دارد در آخرین لحظات زندگی خویش با فردی که می‌خواهد همراه گردد.

- ۲- اطلاعات باید به نحو مطلوب و به میزان کافی در اختیار بیمار قرار گیرد.

  - ۲-۱) محتوای اطلاعات باید شامل موارد ذیل باشد:
  - ۲-۱-۱) مفاد منشور حقوق بیمار در زمان پذیرش؛
  - ۲-۱-۲) ضوابط و هزینه‌های قابل پیش بینی بیمارستان اعم از خدمات درمانی و غیر درمانی و ضوابط بیمه و معرفی سیستم‌های حمایتی در زمان پذیرش؛
  - ۲-۱-۳) نام، مسئولیت و رتبه‌ی حرفه‌ای اعضای گروه پزشکی مسئول ارائه مراقبت از جمله پزشک، پرستار و دانشجو و ارتباط حرفه‌ای آن‌ها با یکدیگر؛
  - ۲-۱-۴) روش‌های تشخیصی و درمانی و نقاط ضعف و قوت هر روش و عوارض احتمالی آن، تشخیص بیماری، پیش‌آگهی و عوارض آن و نیز کلیه‌ی اطلاعات تأثیرگذار در روند تصمیم‌گیری بیمار؛
  - ۲-۱-۵) نحوه‌ی دسترسی به پزشک معالج و اعضای اصلی گروه پزشکی در طول درمان؛
  - ۲-۱-۶) کلیه‌ی اقداماتی که ماهیت پژوهشی دارند.
  - ۲-۱-۷) ارائه آموزش‌های ضروری برای استمرار درمان؛

- ۲-۲) نحوه‌ی ارائه اطلاعات باید به صورت ذیل باشد :
- ۲-۲-۱) اطلاعات باید در زمان مناسب و متناسب با شرایط بیمار از جمله اضطراب و درد و ویژگی‌های فردی وی از جمله زبان، تحصیلات و توان درک در اختیار وی قرار گیرد، مگر این‌که:
- تأخیر در شروع درمان به واسطه‌ی ارائه‌ی اطلاعات فوق سبب آسیب به بیمار گردد؛ (در این صورت انتقال اطلاعات پس از اقدام ضروری، در اولین زمان مناسب باید انجام شود).
- بیمار علی‌رغم اطلاع از حق دریافت اطلاعات، از این امر امتناع نماید که در این صورت باید خواست بیمار محترم شمرده شود، مگر این‌که عدم اطلاع بیمار، وی یا سایرین را در معرض خطر جدی قرار دهد ؛
- ۲-۲-۲) بیمار می‌تواند به کلیه‌ی اطلاعات ثبت‌شده در پرونده‌ی بالینی خود دسترسی داشته باشد و تصویر آن را دریافت نموده و تصحیح اشتباهات مندرج در آن را درخواست نماید.
- ۳- حق انتخاب و تصمیم‌گیری آزادانه بیمار در دریافت خدمات سلامت باید محترم شمرده شود.
- ۳-۱) محدوده انتخاب و تصمیم‌گیری درباره موارد ذیل می‌باشد:
- ۳-۱-۱) انتخاب پزشک معالج و مرکز ارائه‌کننده‌ی خدمات سلامت در چارچوب ضوابط ؛
- ۳-۱-۲) انتخاب و نظر خواهی از پزشک دوم به عنوان مشاور ؛
- ۳-۱-۳) شرکت یا عدم شرکت در هر گونه پژوهش، با اطمینان از اینکه تصمیم‌گیری وی تأثیری در تداوم نحوه دریافت خدمات سلامت نخواهد داشت ؛
- ۳-۱-۴) قبول یا رد درمان‌های پیشنهادی پس از آگاهی از عوارض احتمالی ناشی از پذیرش یا رد آن مگر در موارد خودکشی یا مواردی که امتناع از درمان شخص دیگری را در معرض خطر جدی قرار می‌دهد؛
- ۳-۱-۵) اعلام نظر قبلی بیمار در مورد اقدامات درمانی آتی در زمانی که بیمار واجد ظرفیت تصمیم‌گیری می‌باشد ثبت و به‌عنوان راهنمای اقدامات پزشکی در زمان فقدان ظرفیت تصمیم‌گیری وی با رعایت موازین قانونی مد نظر ارائه‌کنندگان خدمات سلامت و تصمیم‌گیرنده جایگزین بیمار قرار گیرد.
- ۳-۲) شرایط انتخاب و تصمیم‌گیری شامل موارد ذیل می‌باشد:
- ۳-۲-۱) انتخاب و تصمیم‌گیری بیمار باید آزادانه و آگاهانه ، مبتنی بر دریافت اطلاعات کافی و جامع (مذکور در بند دوم) باشد ؛
- ۳-۲-۲) پس از ارائه اطلاعات، زمان لازم و کافی به بیمار جهت تصمیم‌گیری و انتخاب داده شود.
- ۴- ارائه خدمات سلامت باید مبتنی بر احترام به حریم خصوصی بیمار(حق خلوت) و رعایت اصل رازداری باشد.
- ۴-۱) رعایت اصل رازداری راجع به کلیه‌ی اطلاعات مربوط به بیمار الزامی است مگر در مواردی که قانون آن را استثنا کرده باشد ؛
- ۴-۲) در کلیه‌ی مراحل مراقبت اعم از تشخیصی و درمانی باید به حریم خصوصی بیمار احترام گذاشته شود. ضروری است بدین منظور کلیه‌ی امکانات لازم جهت تضمین حریم خصوصی بیمار فراهم گردد؛
- ۴-۳) فقط بیمار و گروه درمانی و افراد مجاز از طرف بیمار و افرادی که به حکم قانون مجاز تلقی می‌شوند میتوانند به اطلاعات دسترسی داشته باشند؛
- ۴-۴) بیمار حق دارد در مراحل تشخیصی از جمله معاینات، فرد معتمد خود را همراه داشته باشد. همراهی یکی از والدین کودک در تمام مراحل درمان حق کودک می‌باشد مگر اینکه این امر بر خلاف ضرورت‌های پزشکی باشد.
- ۵- دسترسی به نظام کارآمد رسیدگی به شکایات حق بیمار است.
- ۵-۱) هر بیمار حق دارد در صورت ادعای نقض حقوق خود که موضوع این منشور است، بدون اختلال در کیفیت دریافت خدمات سلامت به مقامات ذی صلاح شکایت نماید ؛
- ۵-۲) بیماران حق دارند از نحوه رسیدگی و نتایج شکایت خود آگاه شوند ؛

۲-۵) خسارت ناشی از خطای ارائه کنندگان خدمات سلامت باید پس از رسیدگی و اثبات مطابق مقررات در کوتاه‌ترین زمان ممکن جبران شود.

در اجرای مفاد این منشور در صورتی که بیمار به هر دلیلی فاقد ظرفیت تصمیم‌گیری باشد، اعمال کلیه حقوق بیمار- مذکور در این منشور- بر عهده‌ی تصمیم‌گیرنده‌ی قانونی جایگزین خواهد بود. البته چنانچه تصمیم‌گیرنده‌ی جایگزین بر خلاف نظر پزشک، مانع درمان بیمار شود، پزشک می‌تواند از طریق مراجع ذیربط درخواست تجدید نظر در تصمیم‌گیری را بنماید.

چنانچه بیماری که فاقد ظرفیت کافی برای تصمیم‌گیری است، اما می‌تواند در بخشی از روند درمان معقولانه تصمیم بگیرد، باید تصمیم او محترم شمرده شود.

ضمیمه شماره ۲

آیین نامه اجرایی پوشش (Dress Code) و اخلاق حرفه ای دانشجویان در محیط های آزمایشگاهی-بالینی

نحوه پوشش و رفتار تمامی خدمتگزاران در مشاغل گروه پزشکی* باید به گونه ای باشد که ضمن حفظ شئون حرفه ای، زمینه را برای ارتباط مناسب و موثر حرفه ای با بیماران، همراهان بیماران، همکاران و اطرافیان در محیط های آموزشی فراهم سازد.

لذا رعایت مقررات زیر برای کلیه عزیزانی که در محیط های آموزشی بالینی و آزمایشگاهی در حال تحصیل یا ارائه خدمت هستند، اخلاقاً الزامی است.

فصل اول: لباس و نحوه پوشش

لباس دانشجویان جهت ورود به محیط های آموزشی به ویژه محیط های بالینی و آزمایشگاهی باید متحد الشکل بوده و شامل مجموعه ویژگیهای زیر باشد:

- ۱- روپوش سفید بلند در حد زانو و غیر چسبان با آستین بلند
- ۲- روپوش باید دارای آرم دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه باشد.
- ۳- تمامی دکمه های روپوش باید در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی بطور کامل بسته باشد.
- ۴- استفاده از کارت شناسایی معتبر عکس دار حاوی (حرف اول نام، نام خانوادگی، عنوان، نام دانشکده و نام رشته) بر روی پوشش، در ناحیه سینه سمت چپ در تمام مدت حضور در محیط های آموزشی الزامی می باشد.
- ۵- دانشجویان خانم باید تمامی سر، گردن، نواحی زیر گردن و موها را با پوشش مناسب بپوشانند.
- ۶- شلوار باید بلند متعارف و ساده و غیر چسبان باشد استفاده از شلوارهای جین پاره و نظایر آن در شان حرف پزشکی نیست.
- ۷- پوشیدن جوراب ساده که تمامی پا و ساق پا را بپوشاند ضروری است.
- ۸- پوشیدن جوراب های توری و یا دارای تزیینات ممنوع است.
- ۹- کفش باید راحت و مناسب بوده، هنگام راه رفتن صدا نداشته باشد.
- ۱۰- روپوش، لباس و کفش باید راحت، تمیز، مرتب و در حد متعارف باشد و نباید دارای رنگهای تند و زننده نا متعارف باشد.
- ۱۱- استفاده از نشانه های نامربوط به حرفه پزشکی و آویختن آن به روپوش، شلوار و کفش ممنوع می باشد
- ۱۲- استفاده و در معرض دید قرار دادن هر گونه انگشتر، دستبند، گردن بند و گوشواره (به جز حلقه ازدواج) در محیط های آموزشی ممنوع می باشد.
- ۱۳- استفاده از دمپایی و صندل در محیط های آموزشی بجز اتاق عمل ممنوع می باشد.

فصل دوم: بهداشت فردی و موازین آرایش در محیط‌های آموزشی کشور

- ۱- وابستگان به حرف پزشکی الگوهای نظافت و بهداشت فردی هستند، لذا، بدون تردید تمیزی ظاهر و بهداشت در محیط‌های آموزشی علوم پزشکی از ضروریات است.
- ۲- ناخن‌ها باید کوتاه و تمیز باشد آرایش ناخن‌ها با لاک و برچسب‌های ناخن در هر شکلی ممنوع است استفاده از ناخن‌های مصنوعی و ناخن بلند موجب افزایش شانس انتقال عفونت و احتمال آسیب به دیگران و تجهیزات پزشکی می‌باشد.
- ۳- آرایش سر و صورت به صورت غیر متعارف و دور از شئون حرفه پزشکی ممنوع می‌باشد.
- ۴- نمایان نمودن هرگونه آرایش بصورت تاتو و با استفاده از حلقه یا نگین در بینی یا هر قسمت از دستها و صورت ممنوع است.
- ۵- ادکلن و عطرها با بوی تند و حساسیت‌زا در محیط‌های آموزشی ممنوع است.

فصل سوم: موازین رفتار دانشجویان در محیط‌های آموزش پزشکی

- ۱- رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای، تواضع و فروتنی در برخورد با بیماران، همراهان بیماران، استادان، فراگیران و کارکنان الزامی است.
- ۲- صحبت کردن در محیط‌های آموزشی باید به آرامی و با ادب همراه باشد. و هرگونه ایجاد سرو و صدای بلند و یا بر زبان راندن کلمات که در شان حرفه پزشکی نیست، ممنوع است.
- ۳- استعمال دخانیات در کلیه زمان‌های حضور فرد در محیط‌های آموزشی، ممنوع می‌باشد.
- ۴- جویدن آدامس و نظایر آن در آزمایشگاهها، سالن کنفرانس، راند بیماران و در حضور اساتید، کارکنان و بیماران ممنوع می‌باشد.
- ۵- در زمان حضور در کلاس‌ها، آزمایشگاهها و راند بیماران، تلفن همراه باید خاموش بوده و در سایر زمان‌ها، استفاده از آن به حد ضرورت کاهش یابد.
- ۶- هرگونه بحث و شوخی در مکانهای عمومی مرتبط نظیر آسانسور، کافی شاپ و رستوران ممنوع می‌باشد.

فصل چهارم: نظارت بر اجرا و پیگیری موارد تخلف آئین نامه

- ۱- نظارت بر رعایت اصول این آئین نامه در بیمارستان‌های آموزشی و سایر محیط‌های آموزشی علوم پزشکی بالینی بر عهده معاون آموزشی بیمارستان، مدیر گروه، رئیس بخش و کارشناسان آموزشی و دانشجویی واحد مربوطه می‌باشد.
- ۲- افرادی که اخلاق حرفه‌ای و اصول این آئین نامه را رعایت ننمایند ابتدا تذکر داده می‌شود و در صورت اصرار بر انجام تخلف به شورای انضباطی دانشجویان ارجاع داده می‌شوند.

مقررات کار با حیوانات آزمایشگاهی

حیوانات نقش بسیار مهمی در ارتقاء و گسترش تحقیقات علوم پزشکی داشته و مبانی اخلاقی و تعالیم ادیان الهی حکم می‌کند که به رعایت حقوق آنها پایبند باشیم. بر این اساس محققین باید در پژوهش‌هایی که بر روی حیوانات انجام می‌دهند، ملزم به رعایت اصول اخلاقی مربوطه باشند، به همین علت نیز بر اساس مصوبات کمیسیون نشریات، ذکر کمیته اخلاق در مقالات پژوهشی ارسالی به نشریات علمی الزامی می‌باشد. ذیلاً به اصول و مقررات کار با حیوانات آزمایشگاهی اشاره می‌شود:

- ۱- فضا و ساختمان نگهداری دارای امکانات لازم برای سلامت حیوانات باشد.
  - ۲- قبل از ورود حیوانات، بر اساس نوع و گونه، شرایط لازم برای نگهداری آنها فراهم باشد.
  - ۳- قفس‌ها، دیوار، کف و سایر بخش‌های ساختمانی قابل شستشو و قابل ضد عفونی کردن باشند.
  - ۴- در فضای بسته شرایط لازم از نظر نور، اکسیژن، رطوبت و دما فراهم شود.
  - ۵- در صورت نگهداری در فضای باز، حیوان باید دارای پناهگاه باشد.
  - ۶- فضا و قفس با گونه حیوان متناسب باشد.
  - ۷- قفس‌ها امکان استراحت حیوان را داشته باشند.
  - ۸- در حمل و نقل حیوان، شرایط حرارت و برودت، نور و هوای تنفسی از محل خرید تا محل دائم حیوان فراهم باشد.
  - ۹- وسیله نقلیه حمل حیوان، دارای شرایط مناسب بوده و مجوز لازم را داشته باشد.
  - ۱۰- سلامت حیوان، توسط فرد تحویل گیرنده کنترل شود.
  - ۱۱- قرنطینه حیوان تازه وارد شده، رعایت گردد.
  - ۱۲- حیوانات در مجاورت حیوانات شکارچی خود قرار نگیرند.
  - ۱۳- قفس‌ها در معرض دید فرد مراقب باشند.
  - ۱۴- امکان فرار حیوان از قفس وجود نداشته باشد.
  - ۱۵- صداهای اضافی که باعث آزار حیوان می‌شوند از محیط حذف شود.
  - ۱۶- امکان آسیب و جراحت حیوان در اثر جابجایی وجود نداشته باشد.
  - ۱۷- بستر و محل استراحت حیوان بصورت منظم تمیز گردد.
  - ۱۸- فضای نگهداری باید به طور پیوسته شستشو و ضد عفونی شود.
  - ۱۹- برای تمیز کردن محیط و سالم سازی وسایل کار، از مواد ضد عفونی کننده استاندارد استفاده شود.
  - ۲۰- غذا و آب مصرفی حیوان مناسب و بهداشتی باشد.
  - ۲۱- تهویه و تخلیه فضولات به طور پیوسته انجام شود به نحوی که بوی آزار دهنده و امکان آلرژی زایی و انتقال بیماری به کارکنان، همچنین حیوانات آزمایشگاهی وجود نداشته باشد.
  - ۲۲- فضای مناسب برای دفع اجساد و لاشه حیوانات وجود داشته باشد.
  - ۲۳- فضای کافی، راحت و بهداشتی برای پرسنل اداری، تکنیسین‌ها و مراقبین وجود داشته باشد.
  - ۲۴- در پژوهش‌ها از حیوانات بیمار یا دارای شرایط ویژه مثل بارداری و شیردهی استفاده نشود.
  - ۲۵- قبل از هرگونه اقدام پژوهشی، فرصت لازم برای سازگاری حیوان با محیط و افراد فراهم باشد.
  - ۲۶- کارکنان باید آموزش کار با حیوانات را دیده باشند.
- شرایط اجرای پژوهش‌های حیوانی
- ✓ گونه خاص حیوانی انتخاب شده برای آزمایش و تحقیق، مناسب باشد.

- ✓ حداقل حیوان مورد نیاز برای صحت آماری و حقیقی پژوهشی مورد استفاده قرار گیرد.
- ✓ امکان استفاده از برنامه های جایگزینی بهینه به جای استفاده از حیوان وجود نداشته باشد.
- ✓ در مراحل مختلف تحقیق و در روش اتلاف حیوان پس از تحقیق ، حداقل آزار بکار گرفته شود.
- ✓ در کل مدت مطالعه کدهای کار با حیوانات رعایت شود.
- ✓ نتایج باید منجر به ارتقاء سطح سلامت جامعه گردد.